

ΚΛΕΙΩ

ΑΡΙΘΜ. 5.
Τόμος Α΄.

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου εκάστου έτους, ίσχυία μόνον και προπληρωτέα:
Πανταχού φράγκ. χρ. 20 ή μάρκ. 18.

ΕΤΟΣ Α΄.
τῆ 1/18. Μαρτίου 1885.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΟΡΔΩΝ.

„Τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐνα ἔταξεν ἑαυτῷ σκοπὸν, τὴν θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Ἡ ἀπώλεια τοιαύτης ὑπάρξεως εἶνε βεβαίως μεγάλη, ἀλλ’ οὐχὶ καὶ ἀκαρπός, διότι παρέχει ὑπόδειγμα εἰς ἀγαστὴν μίμησιν, οἱ δὲ μελετῶντες τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρὸς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, θὰ προσπαθήσωσι νὰ φανῶσιν ἐφάμιλλοι τοῦ τεθνεώτος χριστιανοῦ ἥρωος.“ Τοιοῦτος εἶνε ὁ ἀράραντος στέφανος, ὃν ἐπλεξεν ὁ γηραιὸς Γλάδστον ἐπὶ τῆ μνήμῃ τοῦ θυσιασθέντος ἥρωος, ὑπεραπολογούμενος προχθὲς ἐνώπιον τῶν βρεταννῶν ἀντιπροσώπων. Κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν τούτους τῆς πεζῆς ἀφομοιώσεως χαρακτήρων καὶ ἰκανότητος καὶ αἰσθημάτων πρὸς τὰς μαθηματικὰς ἀπαιτήσεις πολυπλόκου ὀργανισμοῦ τῶν κοινωνιῶν, μέχρι κεραίας ὀρισμένου βιωτικοῦ σταδίου καὶ λεληθότως ἀλλοποιουμένων πνευματικῶν τάσεων, οἱ λόγοι τοῦ δαιμονίου πολιτευτοῦ ἀποτελοῦσι τὸ λαμπρότερον βεβαίως ἐγκώμιον τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου θύματος.

Ἠλθέ ποτε ὁ Γόρδων πρὸς τὸν βασιλεῖα τῆς Ἀβυσσίας, καὶ κατὰ τὰς ἀβρόφρονας διατυπώσεις τῆς αὐτῆς ἐκείνης ὠδηγήθη πρὸς τὸν ἡγεμόνα οὐχὶ ὡς ἀπεσταλμένος, ἀλλ’ ὡς αἰχμάλωτος. Κάτωθεν τοῦ θρόνου ὑπεδείχθη ἡ διὰ τὸν ἀγέρωχον Βρεττανὸν θέσις, ἀλλ’ οὗτος μετέθεσε ταύτην ἀφελῶς παρα τὸν θρόνον καὶ ἀντὶ πάσης ὑποκλίσεως ὑπέβαλεν μετ’ ἀφορήτου βραχυλογίας πρότασιν ἀναγνωρίσεως τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ, ὡς ἰσοτίμου καὶ ἰσοβαθμοῦ τῷ βασιλεῖ, πρὸς ὃν ἤρχετο νὰ διαπραγματευθῆ, καὶ μόνον ὡς τοιοῦτος ἠδύνατο νὰ διαπραγματευθῆ.

— Γνωρίζεις, Γόρδων πασᾶ, ὑπέλαβεν ὁ βασιλεὺς μετ’ ἀγανακτήσεως εὐνοήτου, ὅτι δύναιμι ἀμέσως νὰ σὲ φονεύσω, ἐὰν μόνον θελήσω;

— Πολὺ καλά το γνωρίζω, Μεγαλειότατε· ἀλλὰ καὶ εἰμαι ἐγὼ πάντοτε πρὸς τοῦτο ἔτοιμος.

— Τί, ἔτοιμος ν’ ἀποθάνης; ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς ἔξω φρενῶν.

— Βέβαια θὰ θεωρήσω μάλιστα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θελήσεώς Σου ὡς τὸ συμ-

Ἐγεν. τῆ 28. Ἰανουαρ. 1883, † 26. Ἰανουαρ. 1885.

παθέστερον δείγμα τῆς πρὸς ἐμὲ εὐνοίας Σου, ἀφοῦ ἀναλαμβάνεις νὰ πράξῃς ὑπὲρ ἐμοῦ ὅ,τι ἡ ἐμὴ θρησκεία ἀπαγορεύει νὰ πράξῃς μόνος καὶ ἀπαλλαγθῶ ὅλων τῶν βασάνων καὶ ἀτυχημάτων, ὅσα μέλλω ἀκόμη νὰ ὑποστῶ.

- Λοιπὸν ἡ δύναμις μου οὐδένα φόβον σοὶ ἐμποεῖ;
- Ἀπολύτως οὐδένα!

Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἀνέκδοτον περιέχει τὸν ἐντελέστερον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἡμετέρου ἥρωος, ὃν δικαίως ἐθεώρησαν ὡς ἔξοχον ὁπαδὸν τοῦ πεπρωμένου. „Χαίρετε — ἔγραφε κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον πρὸς τινὰ ἐν Καίρῳ διατρίβοντα φίλον του — οὐδέποτε πλέον θ' ἀκούσῃτε τι περὶ ἐμοῦ. Ὑποπτεύω προδότας ἐν τῇ φρουρᾷ καὶ τὰ Χριστούγεννα τὰ πάντα θὰ τελειώσωσι“. Ὁ Γόρδων ἱπατήθη μόνον ὡς πρὸς τὸν χρόνον, ἐπηλήθευσε δὲ κατὰ τὰλλα ἢ θλιβερά προαίσθησις του καὶ εἰς προδοτικὰς τοῦ Φαράζ πασᾶ παρακελεύσεις πειδόμενος θρασὺς δολοφόνος ἐπέπῃξε τὸ ἐγγειριδίον εἰς τὰ στήθη τοῦ στρατηγοῦ, ἐξερχόμενου ἀπὸ τοῦ διοικητηρίου τὴν πρωΐαν τῆς 26. Ἰανουαρίου.

Ἐγεννήθη ὁ Κάρολος Γεώργιος Γόρδων τῇ 28. Ἰανουαρίου 1833 ἐν Βῶλβιχ, προαστείῳ τοῦ Λονδίνου καὶ ἔτυχε αὐστηροτάτης στρατιωτικῆς παιδείσεως παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διακεκριμένου ἀξιωματικοῦ καὶ σοβαρωτάτου πολίτου. Μετὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐν Κριμαίᾳ καὶ Κίνα βραδύτερον στρατηγικὰς ἐπιτυχίας του ἐπὶ κεφαλῆς πεντακιχλίων ἀνδρῶν, τὴν τριετῆ ἀπὸ τοῦ 1871 προξενικὴν ἀποστολὴν του ἐν τοῖς στομίῳ τοῦ Δουνάβειος, ἀνέλαβε κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου τὴν κατὰ τὰς ἀνω τοῦ Νείλου

ὄχθας ἀποκατάστασιν τῆς ἴσυχίας. Δεξιῶς πολιτευθεὶς καὶ διεξαγαθὸν τὰ τῆς ἐννόμου τοῦ τόπου ἐκείνου διοικήσεως περιέβαλε τὸ ἴδιον ὄνομα δι' ἀκαταραχήτου γοήτρου καὶ ἀφοσιώσεως παρὰ τοῖς πρῶην ἀντάρταις. Πάντες τότε ἀνεμνον τὸν νέον διοικητὴν ὡς ὑπέρητην τῆς ἐπιστήμης νὰ ἴδωσι, καὶ ὡς ἀνακαλύψαντα τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς νὰ χαίρεισιν, ἀλλ' αὐτὸς δι' ἐπιστολῶν του πάντοτε κατεδείκνυε ματαίως τὰς τοιαύτας προσδοκίας τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ, ῥητῶς ἐσχάτως ἀποφανθεὶς ὅτι „προτιμᾷ τῆς δουλεμπορίας τὰς πηγὰς εἰς φῶς νὰ ἐκφέρῃ, διότι εὐκολώτερον δύναται τις ν' ἀφανίσῃ κηλίδας μελάνης ἀπὸ χάρτου ἀπορροφητικῆς παρὰ τὴν σωματεμπορίαν ἀπὸ τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἐφ' ὅσον οἱ λόγοι τοῦ κακοῦ τούτου εἶνε σκοτεινότεροι τῶν πηγῶν τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ“. Αἱ σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐγγωρίους ὑπαλλήλους ἦσαν ὅλως πρωτότυποι, καίπερ δ' ἀγνωστὴν τὴν ἀραβικὴν κατήρχετο εἰς ἐκτενεῖς καὶ πάντοτε ἐπιτυχεῖς προφορικὰς ἐξηγήσεις, ἰσχυρίζομενος ὅτι τὸ ἐνστικτὸν ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὰς ἐννοίας τῶν λεγομένων.

Παρατηθεὶς τὴν θέσιν ἐκείνην κατὰ τὸ 1879 ἐχηρμάτισε στρατιωτικὸς Γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως τῶν Ἰνδιῶν, μετὰ τριετίαν δ' ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διοίκησις τῶν στρατῶν τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἐνθεν ματαίως ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου ἐπεχείρησε νὰ ἀποσπάσῃ αὐτὸν πρὸς εὐόδωσιν τῶν εἰς Κόγκον συγχρόνων ἐπιχειρήσεων. Ὁ Γόρδων προὔτιμησε ν' ἀπέλθῃ εἰς Σουδάν καὶ δι' ἀμύνης αὐτοῦ δύντως πρωτακούστου ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν νὰ τύχῃ εὐκλεσεστάτου ὄσον καὶ ἀτυχοῦς θανάτου.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΕΝ Τῷ ΑΝΘΡΩΠῶ.

Ο ΣΤΟΜΑΧΟΣ.

Ἐξ ὅλων τῶν ὀργανισμῶν, οἵτινες ζῶσιν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανῆτου, ἀναμφιβόλως θαυμασιώτατος καὶ τελειότατος εἶνε ὁ ἀνθρώπινος. Πᾶσα γνῶσις καὶ πᾶσα σοφία ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέει, αὐτὸς εἶνε οἰονεὶ ἡ μικρογραφικὴ ἀναπαραστάσις τοῦ λαμπροτάτου τούτου συνόλου τῆς δημιουργίας, ἧς ἡ ἐξέτασις ἀπὸ αἰῶνων ἀπασχόλησε καὶ καθ' ἡμέραν ἀπασχολεῖ μυριάδας ἐξόχων πνευμάτων, ἀγωνιζομένων νὰ ἐξιχνιάσωσι τὰ ἀπόκρυφα καὶ τὰ μυστήρια τῆς Πλάσεως. Ἡ τελειότης τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ ἐστὶ μᾶλλον καταδηλοτέρα γίνεται, ὅσάκις πρόκηται οὗτος νὰ ἐξετασθῇ κατὰ μέρη, κατὰ τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸν ὄργανα καὶ κατὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδηλουμένας ποικίλας καὶ ἀνεξερυνήτους πολλάνιας ἐνεργείας. Τίς δὲν θαυμάζει τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, τῆς μικρᾶς ταύτης θυρίδος, δι' ἧς ὁ ἐσωτερικὸς ἀνθρώπος συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἐξω θαυμάτων τῆς Δημιουργίας, ἀνὰ πᾶν δὲ βῆμα λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ δοξάσῃ τὸν Ὑψιστον, ὅτι ἐχάρισεν αὐτῷ τοιοῦτον δῶρον, ὃ ἀποκαλοῦμεν ὄρασιν; Τίς δὲν ἐξίσταται πρὸ τῆς τελειότητος καὶ ἀπλότητος ἐν ταῦτῷ τοῦ κυριάρχου ὀργάνου τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ συγκεντροῦνται ἅπασαι αἱ ὑψηλότεραι ἐνεργεῖαι τοῦ ἀνθρώπου, ἅπασαι αἱ εὐγενεῖς λειτουργίαι τοῦ ὀργανισμοῦ του; Πᾶν ὄργανον, πᾶν τιμῆμα σαρκὸς τοῦ ἀνθρώπινου σώματος ἔχει καὶ τὴν ἱστορίαν του, ἐξητάσθη καὶ ἡρευνήθη ὑπὸ πλείστον καὶ διὰ τὴν περίπλοκον καὶ ἀπαραμίλλον αὐτοῦ κατασκευὴν κινεῖ ἐκάστοτε τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν. Ἐξ ὅλων

τῶν πρωτευόντων ὀργάνων πρώτην καὶ σπουδαιωτάτην θέσιν κατέχει καὶ τὸ μέγα ἐκεῖνο δοχεῖον, ὅπερ καθ' ἐκάστην φορτόνομεν διὰ ποικίλων, τεχνητῶν καὶ φυσικῶν, οὐσιῶν, ἀπαιτούντες παρ' αὐτοῦ, ὅπως αἰετοπε τακτικώτατα ἐνεργῇ, ἀκαμάτως ἐργάζεται πρὸς χαρὰν τοῦ μαγεῖρου καὶ πρὸς κένωσιν τοῦ ἡμετέρου βαλκαντίου, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ πρὸς καταστροφὴν τῆς ὑγείας.

Κάτωθεν τοῦ τὸ στήθος ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἡμῶν χωρίζοντος διαφράγματος συμβαίνει καθ' ἐκάστην θαῦμα τι τῆς φύσεως, τὸ ὅποσον ὀλίγοιτοι γνωρίζουν καὶ τὸ ὅποσον ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνας ἀπασχόλησε σύμπαντα τὸν ἱατρικὸν κόσμον, ἀνατόμους τε καὶ φυσιολόγους.

Ἀλλὰ καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ἄλλως νὰ γίνῃ, ἀφ' οὗ ἐπὶ πλείστα ἔτη δὲν ἔδωκαν προσοχὴν εἰς αὐτό, οὐδὲ ἐσκέφθησαν, ὅπως ἔπρεπε, περὶ τοῦ θαύματος τούτου. Ἐπὶ μακρὸν τὸ λεγόμενον φιλόσοφον γένος τοῦ ἀνθρώπου ἦτο πάντῃ ἄσφορον εἰς πολλὰ ἄλλα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἄν δὲ καὶ ὑπὲρ τὴν πόλιν τοῦ δελφικοῦ χρηστηρίου ἦσαν γεγραμμένα αἱ ἀθάνατοι ἐκεῖναι λέξεις „Γνώθι σαυίου“, — ἐν τούτοις παρημελήθη ἐπὶ μακρὸν ἡ γνῶσις τοῦ ἴδιου σώματος.

Κατ' ἀρχὰς ὁ σοφὸς ἀνθρώπος ἐμελέτα καὶ ἐσπούδαζε πᾶν ὅ,τι ἀπέχεν ἀπ' αὐτοῦ ὅσον οἶόν τε μακρότερον, ἡρῆμι τὸ εἰς ἀμέτρους ἀποστάσεις „κινούμενα, ἔρχοντα ἢ ἰπτάμενα“, — κατέτασσε τοὺς ἀστέρας, ἐξήταξε τὰ φυτὰ χωρὶς

ἐν τούτοις νὰ γνωρίξῃ ὁπόσους ἀράγε αὐτὸς μῶνας καὶ ὅστ' ἔχη, καὶ ἂν ἐν τοῖς αἱματοφόροις ἀγγείῳις του κυκλοφορῇ αἷρ ἢ αἷμα ἢ ἄλλο τι.

Ἄς μὴ πλανώμεθα καὶ σήμερον ἀκόμη συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ αὐτό. Πολλοὶ μαθητῆται καὶ διδάσκαλοι παρθενωγαγείων δύνανται ἐπὶ τῶν δακτύλων ν' ἀριθμῶσι, καὶ μὲ τὴν μεγίστην χρονολογικὴν ἀκρίβειαν, ὅσα τὰ ἔξοχα ἢ βλακώδη πραξικοπήματα τῶν Καισάρων τῆς Ῥώμης, δύνανται νὰ σοὶ εἴπωσιν ὁπόσας ἐρωμένας εἶχε Λουδοβίκος ὁ ΙΔ'. ἢ ὁ ὑπουργὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ παντάπασιν ἀγνωστοὶ πόσους Μητροπολίτας π. χ. ἢ πόσα γυμνάσια ἔχει ἡ πατρίς των ἢ ποῖος ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Δι' αὐτὸ λοιπὸν καθ' ἐκάστην βλέπομεν π. χ. τὴν καρδίαν, περιγραφομένην ὡς ἔδραν ὄλων τῶν αἰσθημάτων καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξυμνουμένην, καὶ ὅμως ὅσα ταῦτα εἶνε φέυσματα. — Ἐκατοντάδες στομάτων ἐπαναλαμβάνουσι καθ' ἐκάστην τὴν φράσιν „κάνένα ῥόδο χωρὶς ἀγκάθια“, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἄχρι τοῦδε εὐρέθη ῥόδον τι φέρον ἀκάνθας, ἀλλὰ μόνον κέντρα κτλ. κτλ. — Ἄλλοι πάλιν, καὶ ἴδια παλαιὸι φυσιοδίφαι μετέθηκαν τὴν μαγικὴν ῥάβδον τῆς ἀθυμίας καὶ ὑποχονδρίας των κάτωθεν τῶν πλευρῶν ἢ ὑπὸ τὸ ἥπαρ, καὶ ἄλλοι τὴν βάσιν τῆς κατηφέας — τῆς μελαγχολίας των εἰς τὴν μέλαιναν χολῆν.

Ὅλα ταῦτα ἀπεδείχθησαν σὺν τῷ χρόνῳ ψευδῆ καὶ ἡμαρτημένα.

Ἄς παρατηρήσωμεν λοιπὸν τώρα τὴν θαυμασιωτάτην ἴσως φύσιν τοῦ στομάχου μας, ὁ ὁποῖος βέβαια, ἐὰν δὲν ἦτο κατεσκευασμένος μὲ τὸσον θαυμασίαν τέχνην, οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο, νὰ κρατῇ εἰς τὴν ζωὴν ὅσα τὰ σαρκοφάγα ζῶα. Ἐὰν ἐπ' ὀλίγον μόνον ἐπήρχετο μεταβολὴ τις εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τοῦ ὀργάνου τούτου, ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος θὰ ἀπέθνησκεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν κατατρωγὸν αὐτὸ ἑαυτό. Εἰς τί λοιπὸν συνίσταται τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ὄργανον;

Εἶπον ἤδη ὅτι τοῦτο συμβαίνει ἀκριβῶς κάτωθεν τοῦ μεμβρανώδους καὶ ἐγκαρσίως διελαύνοντος τὸ ἡμέτερον σῶμα μῦδος (τοῦ διαφράγματος).

Χάρῖν δὲ σαφηνείας θ' ἀρχίσω δι' ἐνὸς παραδείγματος. — Διὰ τί ὁ κασιτεροποιός, θέλων νὰ τῆξῃ κασιτέρον ἢ μάλυβδον, δὲν λαμβάνει πρὸς τοῦτο ἀγγεῖον ἐκ κασιτέρου;

Ὅλοι, ἐννοεῖται, γνωρίζουν νὰ μὲ ἀπαντήσωσι. Διότι φυσικῶς πρὶν ἢ τακτῇ ἢ ἐν αὐτῷ ὄλῃ, θὰ καταστραφῇ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀγγεῖον. Ὅμοίως καὶ ὁ χημικός, θέλων π. χ. νὰ λύσῃ ἐντὸς ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ψευδαργυρον, δὲν θὰ πράξῃ τοῦτο ἐντὸς ἀγγεῖου ψευδαργυρίνου, διότι πρῶτον τὸ τελευταῖον τοῦτο ἦθελε καταβρωθῆ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον λαμβάνει πάντοτε ὕαλινα δοχεῖα. Οὐδεὶς οὐδέποτε διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους θὰ προσπαθῆσῃ νὰ τῆξῃ ἢ νὰ διαλύσῃ ὕαλον ἐντὸς ὑαλίνων ἢ χαλκῶν ἐντὸς χαλκῶν δοχείων.

Ἄλλ' ἐν τῷ ἡμετέρῳ στομάχῳ, ὁ ὁποῖος βέβαια μόνον ἐκ σαρκῶν συνίσταται, διαλύομεν καθ' ἐκάστην, ἀνὰ πᾶσαν ὄραν κρέατα καὶ ἡ διάλυσις αὕτη μάλιστα γίνεται ταχέως, ἐν ταῦτῳ δὲ ὁ στόμαχος οὐδεμίαν πάσχει ἐκ τούτου βλάβην. Κατὰ τὴν πέψιν λοιπὸν διαλύομεν κρέας ἐν κρεατίνῳ δοχεῖῳ — ἵνα ἐπὶ τὸ σαφέστερον εἴπωμεν — χωρὶς ἐν τούτοις νὰ βλάπτωμεν τὸ δοχεῖον τοῦτο, στόμαχον ὀνομαζόμενον.

Σήμερον, ἦτοι ἀπὸ τινων δεκαετηρίδων δυνάμεθα πλέον νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο φαινόμενον, ὅπερ καὶ ὁ μεγαλοφύεστατος χημικός θὰ ἠδυνάτῃ νὰ ἐπινοήσῃ, ἐὰν δὲν ὑφίστατο ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς δημιουργίας.

Τὸ μυστικὸν ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὁ στόμαχος ἡμῶν ἔχει ἐν τῇ ἐσωτερικῇ παρεῖᾳ του ἀναριθμήτους ἀδένια, καλούμενος γαστρικούς ἢ πεψινογόνους ἀδενίσκους, τοὺς ὁποῖους γάλλοι τις σοφὸς ἱατρὸς ἔλαβε τὸν κόπον ν' ἀριθμῆσῃ, καὶ εὑρεν αὐτοὺς ὑπερβαίνοντας τὰ πέντε ἑκατομμύρια. Ἀπαντες οὗτοι ἐκβάλλουσι διὰ μικρῶν στομιῶν εἰς τὴν ἔσωθεν τὸν στόμαχον περιστρωνύουσιν βλεννογόνον μεμβράναν, καὶ διὰ τῆς σπουδαιωτάτης φυσιολογικῆς λειτουργίας των παριστώσι σπουδαιώτατον πρόσωπον κατὰ τὴν πέψιν, διότι τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐκκρινόμενον ὑγρὸν, γαστρικὸς χυμὸς καλούμενος, εἶνε ἡ κυρίως χωνευτικὴ οὐσία ἔχουσα συγχρόνως ἀντισηπτικὴν δυνάμιν καὶ ἐνεργείαν. Μικρὰ τεμάχια κρέατος, τιθέμενα ἐντὸς τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ζῴου, δύνανται ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ θέρος νὰ διατηρηθῶσιν ἐν αὐτῷ ἐπὶ πολὺ χωρὶς νὰ προσλάβωσιν ἀηθὴ ὄσμην καὶ νὰ σαπῶσι.

Κατὰ τὴν πέψιν ἦτοι μετὰ τὴν κατάποσιν τῶν τροφῶν συμβαίνει ἐν τῷ στομάχῳ διπλῆ ἔκκρισις. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπικαλύπτονται αἱ παρεῖαι τοῦ στομάχου διὰ στρώματος γλοιώδους βλένης, προερχομένης ἐκ τῆς βλεννογόνου μεμβράνης. Ἐπειτα δὲ καὶ ὁ ὑπάρχων γαστρικὸς χυμὸς ἐκκρίνεται, εὑρνομένου τοῦ στομάχου διὰ τῆς πληρώσεως αὐτοῦ μετὰ σιτίου, — ὅτε φυσικῶς εὐρύνονται ἢ μεγεθύνονται καὶ οἱ πεψινογόνοι ἀδενίσκοι. — Τὰ δύο ταῦτα ὑγρὰ ἔχουσι διάφορον σκοπὸν καὶ χρησιμότητα. Καὶ ὁ μὲν γαστρικὸς χυμὸς πέπτει, ἡ δὲ ἔσω παρεῖα, καθισταμένη λεῖα ὑπὸ τῆς βλένης, ἐμποδίζει αὐτόν, τὸν στόμαχον, νὰ περθῇ ὁ ἴδιος ἦτοι τὸ ἴδιόν του κρέας.

Ἀλλὰ τί σημαίνει „πέψις“; Πέψις σημαίνει τὴν μεταβολὴν τῶν στερεῶν καὶ θρεπτικῶν στοιχείων, τῶν ἀποτελούντων πᾶσαν ἡμῶν τροφήν, ἐκ τῆς στερεᾶς εἰς τὴν ρευστὴν αὐτῶν μορφήν. Μόνον ἀφ' οὗ κατέστη ἡ τροφή ρευστῆ, δύναται νὰ γίνῃ χώνευσις καὶ ἀπομύζησις, κατὰ δὲ τὴν μεταλλαγὴν ταύτην τῆς μορφῆς τῶν τροφῶν ἐν τῷ στομάχῳ συμβαίνει σπουδαία τις πράξις. Οἱ διάφοροι πεπτικοὶ χυμοὶ διαλύουσι διαφόρους οὐσίας. Ὁ σιέλος τοῦ στόματος π. χ. διελύσεν ἤδη ἐν μέρει τὸ ἄμυλον καὶ μετέβαλεν αὐτὸ εἰς ζάχαριν, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ὁ ἐντὸς 24 ὥρῶν ἐκκρινόμενος σιέλος, ἴσως μὲ 70—250 δράμια, ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα.

Ὁ δὲ ὀξύς γαστρικὸς χυμὸς διαλύει τὴν ἐκ σαρκῶν τροφήν. Πᾶς ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ στομάχου, βλεννογόνος ὕμην, τραυματίζεται, διαφθείρεται, καίεται ὑπὸ τοῦ ὀξέος γαστρικοῦ χυμοῦ. Οὕτω π. χ. ὅταν κατὰ τὸν ἔμετόν σὺν τοῖς ἄλλοις συνεξεμείσωμεν καὶ αὐτόν, αἰσθανόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ στόμα οὐ μόνον ὀξεῖάν τινα γεῦσιν, ἀλλὰ καὶ νυγμούς τινας καὶ κνισμούς, ὡσεὶ ἐξ ἐλαφροῦς καύσεως προερχομένου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλγος ὥσκειν τὸ στόμα ἡμῶν ἦτο πλήρες καυστικῶν ὀξέων. Ὅμοίως καὶ κατὰ τὰς ὀξυρεγμίας (ξυνηλιαν), ὅτε ἐξωθεῖται ποσὸν τι αἲρος μετὰ γαστρικοῦ χυμοῦ, παράγεται τὸ ὑποκαῖον τοῦτο αἰσθημα.

Καὶ ἐν τούτοις, ἂν καὶ εἰς τὸν στόμαχον γίνεται τόσον μεγάλη καὶ ἀφθονὸς ἔκκρισις τοῦ χυμοῦ τούτου, ὁ ὁποῖος κυριώτατον συστατικὸν ἔχει τὴν πεψίνην ἢ χυμώδη οὐσίαν (ἂν ἐπιτρέπηται εἰς ἡμᾶς νὰ ὀνομάσωμεν οὕτω τὴν ὑπὸ τῶν ξένων ἐπιστημόνων Chymosin καλούμενην), οὐδένα ἐν αὐτῷ κνισμὸν ἢ κέντησιν αἰσθανόμεθα, διότι ἡ συγχρόνως αὐτόθι ἐκκρινόμενη βλένα προφυλάσσει τὸν στόμαχον ἀπὸ πάσης αὐτοκτονίας καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπιβιολῆς, ἐξουδετερῶν τὰς ἐνεργείας τοῦ ὀξέος.

Ἄλλοτε εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι ἐν τῷ στομάχῳ μηχαν-

κώς κατατρίβονται και διαλύονται τα σιτία, δια των περισταλτικών αυτού κινήσεων συγκαταθλιβόμενα ως εν ιγδίω. — Ἀργότερον ἀπέδωκαν τὴν πέψιν εἰς χημικὰς αἰτίας καὶ ὑπέθεσαν, ὅτι αἱ τροφαὶ διελύοντο ἐν τῷ στομάχῳ διὰ ζυμώσεως ἢ διὰ σήψεως.

Ἦδη ὁμως γνωρίζομεν, ὅτι ἐν τῷ ὑγιεῖ στομάχῳ οὔτε ζύμωσις οὔτε σήψις εἶνε δυνατὴν ἐν ὑπάρξει. — Καὶ ναὶ μὲν κατὰ τινὰς περιστάσεις ζυμοῦνται αἱ τροφαὶ ἐν τῷ στομάχῳ, ἀλλ' αἱ περιστάσεις αὗται εἶνε πάντοτε νοσηραὶ, μὴ ἀποτελοῦσαι τὸν φυσικὸν κανόνα, ἀλλ' ἐξαγγέλλουσαι ἐγκαθεδρεύουσαν νόσον. Ὁ πεπτικὸς χυμὸς τότε μόνον ἐξασκεῖ τὴν διαλυτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν, ὅταν ἀποτελεῖται ἐξ ὀξείας βευστικῆς οὐσίας καὶ κυττάρων, συνεκκρινόμενων ἐν τοῖς πεφνογόνοις ἀδενίσκοις.

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς ἡμετέρας πόλεως καθηγητῆς καὶ διάσημος ἰατρός κ. Reklam ἔκαμε τὸ ἀκόλουθον πείραμα. Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν ἀδενίσκων τούτων ἀπεμάκρυνε τὸ στραῦμα τῆς βλένης, ἀπέθλιψεν ἐξ αὐτῶν τὰ κύτταρά των, καὶ ἐμβαλὼν αὐτὰ ἐν ὕδατι μεθ' ὕδροχλωρικοῦ ὀξέος ἀναμειγμένῳ, κατάρθωσε διὰ τοῦ, οὕτως εἰπεῖν, τεχνητοῦ τούτου γαστρικοῦ χυμοῦ νὰ ἐπιδείξῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπάντων καὶ ἐπὶ τινος τραπέζης ἐντὸς ὑαλίνου δοχείου τὴν πεπτικὴν τοῦ στομάχου ἐνέργειαν ἥτοι τὰς βαθρμιαίας μεταβολὰς τῶν μυϊκῶν ἰνῶν ἢ τὴν βραδείαν διάλυσιν πεπηγμένου λευκώματος, τυροῦ καὶ ἄλλων οὐσιῶν, αἷς ἔφερον εἰς συνεπαφὴν μετὰ τοῦ χυμοῦ τούτου, ὁ ὁποῖος ὁμως πάντοτε ἐντὸς τοῦ δοχείου, ἵνα ἐπιτύχῃ τὸ πείραμα, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἢν καὶ τὸ αἷμα θερμοκρασίαν.

Ἄλλ' ἡ πέψις δὲν εἶνε μικρὴ ἐργασία διὰ τὸν στόμαχον. Κατὰ πᾶν γεῦμα ἢ δεῖπνον χάνει ὁ στόμαχος πλείστον μέρος τῶν κατ' ἐπιπολὴν κυττάρων τοῦ βλενογόνου ὑμένος, ἔπειτα καὶ οἱ ἀδενίσκοι κενοῦνται, αἱ δὲ περισταλτικαὶ κινήσεις τῶν παρεῶν τοῦ στομάχου φέρουσιν ὅλας τὰς τροφὰς εἰς συνεπαφὴν πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ παρεῖαν. Δι' αὐτὸ δὲ ἡ πέψις τοῦ ἡμετέρου στομάχου δὲν γίνεται μόνον, ὡς τις μηχανικὴ ἐργασία, διὰ μυϊκῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ χημικῆς ἐνεργείας. Τοῦτο δὲ ἀρκεῖ νὰ μᾶς πείσῃ, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ τρώγωμεν καθ' ὅσον ἐνεσσι μείζονα διαστήματα, οὐχὶ δὲ, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κακὴν συνήθειαν, ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν ὥραν, διότι ἄλλως διὰ τῆς τῷ στομάχῳ ἐπιβαλλομένης ὑπερμέτρου ἐργασίας, καταπονοῦμεν αὐτόν, τὸν ἐξαμβλῶμεν καὶ ἐπὶ τέλους τὸν καταστρέφομεν.

Ἐντεῦθεν φυσικῶς προέρχονται καὶ τὰ τόσα παράπονα τοῦ ἐνός ὅτι ἔχει „ἀδύνατο στομάχι“, τοῦ ἑτέρου ὅτι „συχρὰ αἰσθάνεται πόνους εἰς αὐτόν“ καὶ τοῦ ἄλλου ὅτι „δὲν ἀποφέρει ὅλα τὰ εἶδη τῶν φαγητῶν“. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γαστρικὸς χυμὸς, ἵνα ἐκτελεῖ τελείως τὸ καθήκον του, πρέπει νὰ μὴ ἦνε πολὺ ἀραιὸς καὶ ὑδαρής, διὰ τοῦτο αἷς μὴ πίνωμεν πολὺ καὶ πολλὰ ποτὸ μετὰ τὸ φαγητόν. Ἀλλὰ τώρα πλέον ἡ ἀραιότης ἐπικρατεῖ εἰς ὅλα τὰ πράγματα, καὶ μάλιστα ὁσημέραι καθίσταται ἐπιφοβωτέρα εἰς τὰ ποτά, οἶον τὸν ζῦθον, τὸ γάλα, τὸν οἶνον κλπ. ἀπὸ τὸ κακὸν δὲ τοῦτο εἶδε νὰ μᾶς φυλάττῃ ὁ Θεὸς καὶ ἡ Ἀστρονομία.

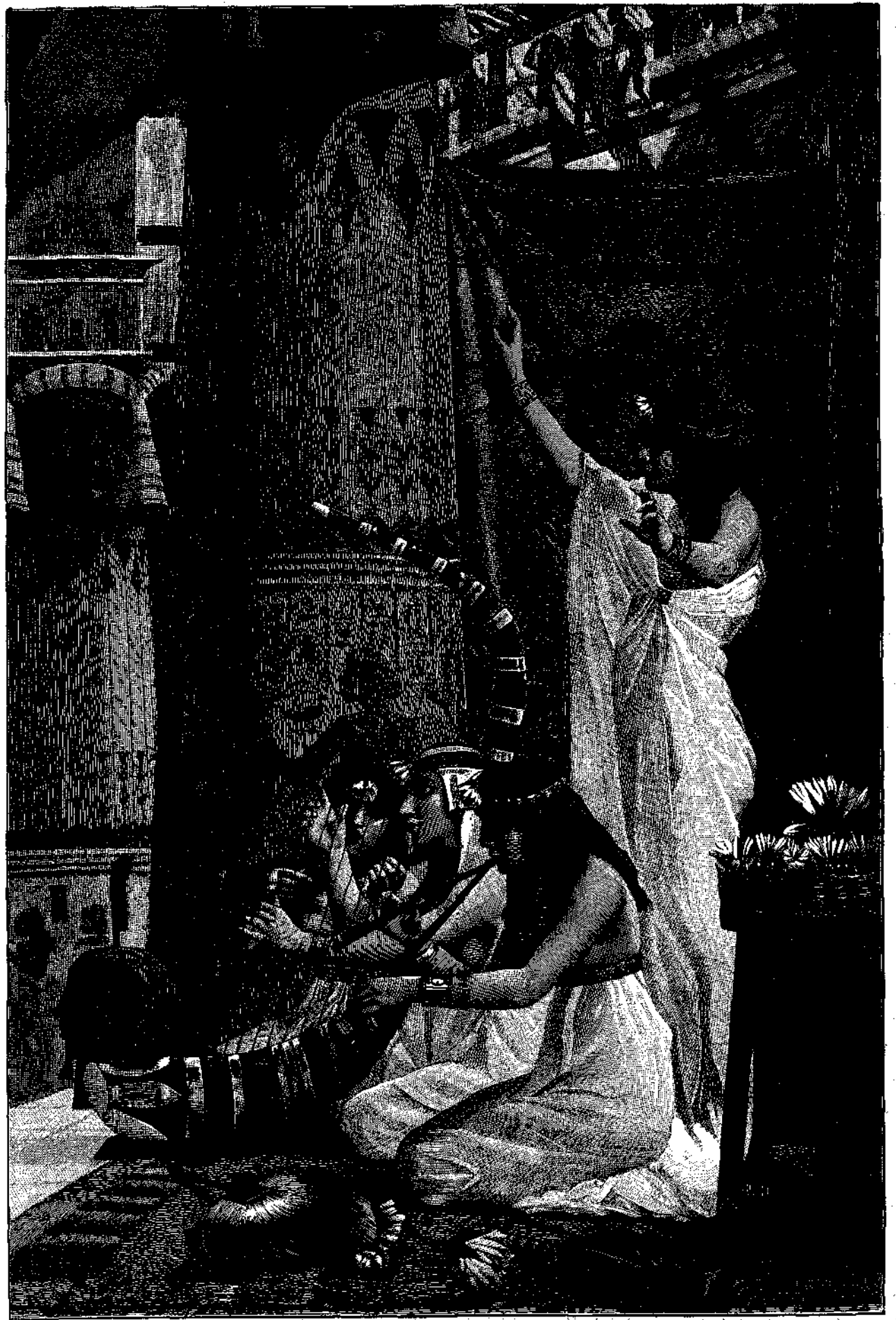
ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

(συνέχεια καὶ τέλος).

Ἐν Ἀθήναις ὁ βίος τοῦ πολίτου, ἀν παρεῖχε δίκαια, ἐπέβαλλεν ἐν τούτοις καὶ σοβαρώτατα καθήκοντα. Ὁ πολίτης ὤφελε πράττειν τὰ πολιτικά, ἦτο δὲ αἴτιμος ὁ ἐν καιροῖς ἐμφυλίων στάσεων μετὰ μηδεμιᾶς τῶν ἀντιμαχομένων μεριδων τασσόμενος. Ἐκαστὸς τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν ἐδικαιοῦτο μετασχεῖν τῶν ἀνωτάτων πολιτικῶν λειτουργιῶν, φερόμενος πρὸς αὐτὰς ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν συμπολιτῶν του. Οὐδεὶς ἴδοντο ν' ἀρνηθῆ, ὅπως οὐδεὶς δύναται νὰ ἐγκαταλίπῃ ἐν πολέμῳ τὰς αὐτοῦ τάξεις. Ἀλλὰ τί εἶνε ἐν ἐλευθέρῳ πολιτείᾳ ὁ πολιτικὸς βίος, ἡ διηνηκὴς ἀγών, μόχθος καὶ πάλη; Ὁ Σωκράτης κατὰ τὸ μακρὸν τοῦ βίου του διάστημα ἀνήλθεν εἰς τὰ ὑψίστα τῶν ἀξιωματίων, εἰ καὶ μηδέποτε ἐπιδιώξας αὐτὰ, ἀφιέμενος δ' ἐκάστοτε εἰς τὴν ἐλευθέραν βούλησιν καὶ ψήφον τῶν συμπολιτῶν του. Τὸ ἀρχαῖον λόγιον, ἀρχὴ ἄνδρα δειννοῦσι ἐφαρμόζεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Σωκράτους. Ἐν στιγμαῖς πολιτικῆς θυελλῆς τυχῶν ἀρχῶν τῶν Ἀθηναίων, οὐδέποτε ἐπελάθετο ἑαυτοῦ, ἀλλὰ λέγων τὸ πρῖν, καὶ ἄλλα ἤδη πράττων ἐθεώρησε δ' αἰετοῦ τὸ καθήκον πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως, οὐχὶ ὅποιον παρίστατο τοῦτο ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν, ἀλλ' ὅποιον ἦτο πράγματι, ἀνώτερον εὐνομίας τοῦ δήμου ἐν τοῖς πονηροῖς ἐκείνοις χρόνοις ὀλιγαρχικῆς ἀληθῶς πολιτείας, ὅπότε τὰ πάντα καὶ οἱ πάντες ὑπηρετοῦν τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ κυριάρχου δήμου. Τιοῦτοτρόπως ἐπεδείχθη ἐκτακτὸν ἀνεξαρτησίαν χαρακτηῖρος κατὰ τὴν περιώνυμον ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ἦτο ἀρχῶν, αὐτὸς μόνος μὴ φημίνας τὸν θάνατον τῶν στρατηγῶν, μετὰ

τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν, παρασυρόμενος ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς δημοσίας γνώμης καὶ καθιστάμενος ὄργανον τοῦ φανατισμοῦ τῶν Ἀθηναίων, παραπλανηθέντων ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν, τῶν ἐνεκα δυσωνύμων πολιτικῶν λόγων ἐργαζομένων εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν στρατηγῶν, ὡς παραμειψάντων δῆθεν, ἐνῶ ἠδύναντο, νὰ θάψωσι κατὰ τὰ ἱερὰ εἶμα τῆς πόλεως τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος πεσόντας. Οἱ στρατηγοὶ κατεδικάσθησαν, μὴ δυναθέντος τελεσφόρου ν' ἀντιδρᾷ τὸ Σωκράτους· ὁ λαὸς ἐχειροκρότησε τοὺς δημαγωγούς καὶ ἐσύριζε τὸν εἰς τὸ καθήκον αὐτοῦ πιστὸν παραμεινάντα πολίτην· ἡ ἱστορία, ἐνῶ διὰ τὸ γεγονός τοῦτο προσφέρει στέφανον τῷ Σωκράτει, ἀνέγραψε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς ἀδίκου καταδίκης ὡς ἀποφράδα διὰ τὴν τιμὴν, διὰ τὸ μέλλον τῶν Ἀθηναίων ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἐνδόξου πόλεως.

Τὰ νέφη τῆς δυσαρρεσιείας τῶν συμπολιτῶν του, τῆς δυσμενείας τοῦ δήμου, ἐπολλαπλασιάζοντο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σωκράτους. Θᾶπτον ἢ βράδιον ἐμελλε νὰ ἐνσκήψῃ ἐπ' αὐτῆς ἡ καταίγις. Ἀποτόμως ἐλέγχων τὰς πλάνας καὶ τὰς ὑπερβασίας τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, προσεφέρετο ἀποτομώτερος ἔτι πρὸς τοὺς ἀξιοῦντας νὰ καθοδηγήσωσιν αὐτόν καὶ πολιτικῶς ν' ἀναθρέψωσιν. Οὕτως ἐνῶ πιστοὶ τινες ὀπαδοὶ του ὤμιονον πίστιν, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν πράγματι χρηστήριον, ἕτεροι δυσηρεστημένοι ἐβυσσοδόμου ἐν τῷ κρυπτῷ τὴν ἐξόντωνσιν τοῦ ἀμειλίκτου ἀνδρός. Οἱ ἐχθροὶ ἐπολλαπλασιάζοντο ὁσημέραι: ἐχθροὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ, ἐχθροὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐχθροὶ ἐν τῇ πολιτικῇ. Ὁ στιγματίζων τὴν ὑποκρισίαν τοῦ ἱερέως, ζητοῦντος νὰ ἐξα-

ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΣΥΝΑΓΑΙΑ. Εἰκὼν ὑπὸ Α. Καλβέ.

πατήση τὸν εὐπίστον δῆμον πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ διδασκον-
τος ψευδῆ πράγματα, ἅτινα οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπίστευεν ἢ
παρεδέχετο· ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ σοφιστοῦ ἐπὶ διδασκα-
λία στρεβλῶν δογμάτων, κλονῶν δ' ἐν πάσῃ συζητήσει τὸ
κῦρος αὐτῶν παρὰ τῆ νεότητι ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀμα-
θείας αὐτῶν καὶ τῆς ἀκρισίας· ὁ ἀντιπράττων κατὰ τοῦ δη-
μαγωγῆ, ὁ καθ' ἐκάστην ἐξελέγγων αὐτὸν ὡς ἀνίκανον
περὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων· τοιοῦτος ἀνὴρ
δὲν ἠδύνατο νὰ διατελῆ προσφιλῆς καὶ ζηλωτὸς ἐν δημο-
κρατικῇ πολιτείᾳ, μεθυσοθεῖσα ἕξ οἴνου ἀκράτου, παραπαυ-
οῦσα καθ' ἐκάστην καὶ προσκοπούσῃ. Πικρὸς, σατυρικός,
ὀξύχολος, ὁ σύγχρονος τοῦ Ἀριστοφάνους, εἰ καὶ γινώσκων,
εἰ καὶ προαισθανόμενος τὴν θάπτων ἢ βράδιον ἐκρήξιν τῆς
ἐπαπειλούσης αὐτὸν καταγίδος, ἦκιστα διανοήθη νὰ καταστή-
ῃ ἐπιφυλακτικώτερος ἐν ταῖς κρίσεσιν αὐτοῦ κατὰ τῶν ζημιούν-
των τὴν πολιτείαν αὐτοσχεδίων ἀνθρώπων ἐν τε τῇ ἐπιστήμῃ
καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐνθυμίσεθε τί ἔλεγε πρὸς τὸν νεανί-
σκον Γλαύκωνα, ἐλέγγων τὴν τόλμην αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦντος
νὰ διοικήσῃ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ἐνῶ δὲν ἦτο ἰκανὸς
πρὸς διοίκησιν τοῦ ἴδιου οἴκου: „σῆθε γὰρ ἐστὶ τὸ οἰεσθαι
τὰς μὲν ὀλίγου ἀξίας τέχνας μὴ γίνεσθαι σπουδαίους ἀνευ
διδασκάλων ἰκανῶν, τὸ δὲ προστάται πόλεως, πάντων ἔρ-
γων μέγιστον ὄν, ἀπὸ αὐτομάτου παραγίνεσθαι τοῖς ἀν-
θρώποις;“*) Μετὰ τοιαύτας ἐπιθέσεις κατὰ τῶν μέγα δυνα-
μένων ἐν Ἀθήναις, μετ' ἐλέγχους κατὰ τῆς πονηρᾶς πολιτι-
κῆς τοῦ δήμου, ὁ Σωκράτης, στερούμενος ἰσχυρῶν φίλων, βα-
νοντων ἤδη τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, μεθ' ὧν ἄλλοτε
συνέπραττε, πρὶν ἢ ἀρῆξαι παρακμάζουσα ἢ πόλις ὑπὸ τὴν
πονηρὰν ἐπίδρασιν τῶν δημαγωγῶν καὶ τῶν Γλαυκῶνων, κα-
τενόησεν ἑμπράκτως, ὅτι δὲν εἶνε πάντοτε ἀρεστὴ ἡ ἀλή-
θεια, καὶ ἐπὶ ὁ ζητῶν τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἐν τε τῷ
πνευματικῷ καὶ τῷ κοινωνικῷ βίῳ, θάπτων ἢ βράδιον θέλει
ἀποτίσει ἀνοικτιρμόνως τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ζῆλον. Ὁ λαός, ὁ
προγράψας τὸν Ἀριστείδην ὡς δίκαιον, δύναται νὰ μὴ συμ-
πληρώσῃ τὸ ἔγκλημα, καταδικάζων εἰς θάνατον τὸν ἄνδρα
ἐκείνον, ὃν τὸ χρηστήριον τῶν Δελφῶν, τὸ μαντεῖον τῆς
ἐθνικῆς συνειδήσεως εἶχεν ἀποκαλέσει Ἑλλήνων ὑπέριων
σοφώτατον;

Ἡμέραν τινὰ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐκαλεῖτο εἰς ὑπερ-
τάτην δίκην ἐγκλήματος ἀσεβείας. Αἱ τοιαῦται κατηγο-
ρίαι δὲν ἦσαν ἀσυνήθειαι ἐν τῷ φιλελευθέρῳ ἄσπῃ πλέον ἢ
ἀπαξ ἄνδρες ἐπιφανεῖς κατατηνύθησαν ἢ κατεδικάσθησαν
ἐπὶ τοιοῦτῳ ἐγκλήματι: ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Φειδίας· ἀλλ' ἢ
ἤδη εἰσαγομένη δίκη ἦτο μᾶλλον περιεργὸς διὰ τὸν χαρα-
κτῆρα τοῦ ἀνδρός, καθ' οὗ ἀπετεινετο, διὰ τὰς κοινωνικὰς
αὐτοῦ σχέσεις, διὰ τὰς συμπαθείας καὶ τὰς ἀντιπαθείας, ὅς
εἶχεν ἢ σπανία προσωπικότης αὐτοῦ δημιουργήσει ἐν Ἀθή-
ναις. Ἡ κατὰ τοῦ Σωκράτους κατηγορία προήρχετο ἐκ προ-
σωπικῶν μᾶλλον ἀφορμῶν δυσαρσεθείας, ἢ ἐκ θρησκευτικῆς
μισαλλοδοξίας τῶν ἀντιπάλων του. Δὲν εἶχον ἤδη ὑπονο-
μευθῆ τα θρησκευτικὰ ἦθη τῆς πάλαι εὐσεβοῦς πόλεως ὑπὸ
τῆς σοφιστικῆς διδασκαλίας, οἱ θεοὶ δὲν ἀνεβιβάσθησαν ἐπὶ
τῆς σκηνῆς, τὰ ἀνθρώπινα καὶ οὗτοι φέροντες πάθη καὶ ἐλατ-
τώματα, θέμα καταστάντες τῆς κομωδίας; Ἡτο δίκη πο-
λιτικῶν ἐκδικήσεων, ἐκαλύφθη δὲ μόνον ὑπὸ τοῦ πέλους τῆς
ἀσεβείας, δι' οὗ ἤλπιζον οἱ κατηγοροὶ τοῦ ἀνδρός νὰ ἐξε-

γείρωσι τὰ μισαλλόδοξα ἐνοτικὰ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ὄχλου. Ἡ
κατ' αὐτοῦ γραφὴ ἔλεγε: „Ἀδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἢ πό-
λις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσ-
φέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων“. Κατηγοροὶ
αὐτοῦ παρέστησαν ὁ Ἄνυτος, ὁ Μέλιτος καὶ ὁ Λύκων. Οὐ-
τως ἢ μεγάλη ἐπὶ ἀσεβείᾳ κατηγορία εἰσήγετο πρὸ τοῦ δή-
μου τῶν Ἀθηναίων, καλουμένου ν' ἀποφανθῆ περὶ τῆς ἐνο-
χῆς ἢ μὴ τοῦ ἀνδρός, καὶ νὰ ἐκδώσῃ τὴν προσήκουσαν ἐτυ-
μηγορίαν, σὺζων τὰ κλονούμενα ἱερά τῆς πόλεως καὶ ἐπα-
νορθῶν τὸ καθεστὸς, τὸ ὅποιον παρίστατο ἐπαπειλούμενον
ὑπὸ τῶν διδασκομένων ὑπὸ τοῦ μεγάλου σοφιστοῦ δογμάτων.

Προσῆλθεν ὁ Σωκράτης εἰς ἀπολογία. Ἡ δίκη ἦτο
δημοσία, ἀλλὰ δὲν ἐτηροῦντο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πρακτικά,
ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τὴν πιστὴν ἀπολογία
τοῦ κατήγορηθέντος σοφοῦ· οὐχ ἔττον περιεσώθη μέχρις
ἡμῶν ἀριστοτεχνικὴ ἀπομνημόνευσις τῆς δίκης ταύτης, διὰ
χειρὸς γραφείσα ἐνὸς τῶν μαθητῶν του, τοῦ Πλάτωνος. Ὁ
Σωκράτης παρέστη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν του ἀξιοπρεπῆς,
ὑπερήφανος, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ὑποχωρήσας πρὸ τῶν κα-
τηγῶρων του, πρὸ τοῦ ἐξερεθισθέντος λαοῦ. Κατέρριψεν
ἀνοικτιρμόνως μέχρι τῶν βάσεων τὸ οἰκοδόμημα τῆς κατη-
γορίας μετ' ἀπαραμύλλου διαλεκτικῆς, μετὰ τῆς ὑπερτάτης
ἐκείνης ἐμπνεύσεως καὶ ἀποκαλύψεως, ἣτις ἐδημιούργησε τὸν
ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιασμὸν παρὰ τινι μερίδι τῆς πόλεως, ἀλλ'
ἦτις καὶ ἐπήνεγκε κατ' αὐτοῦ ἐπὶ τέλους τὴν ἰσχυρὰν ἀντί-
δρασιν τῶν φθονερῶν καὶ τῶν πονηρῶν, τὴν ὀδηγήσασαν
αὐτὸν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἔδραν τοῦ κατηγορουμένου. Ἀπέ-
κρουσε πάντα συμβιβασμὸν, πᾶσαν ὑποχώρησιν, δυναμένην νὰ
σώσῃ τὰς ἡμέρας του. Δὲν ὠμολόγησεν ἕξ ἀνάγκης καὶ
ἀνωτέρας βίας ὅτι ἐξήττων ν' ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ ἐναγῆς κατηγοροὶ. Τοῦναντίον ὁ κατηγοροῦ-
μενος ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἔν' αὐτὸς κατηγορήσῃ καὶ ἐξε-
λέγῃ· θαυμασία πεποιθήσις εἰς τὴν θεῖαν ἀποστολήν τοῦ
δαιμόνος του, εἰς τὴν ἀνωτέραν ἑαυτοῦ ἱστορικὴν ἀποστο-
λήν! Εἶνε ἐλεεινὸς ὁ χάριν ἐφημέρου βίου, ὁ ἕνεκα ὑπόπτου
τιμῆς καὶ ἀναγνωρίσεως μὴ αἰσθανόμενος τὸ προσήκον θάρ-
ρος νὸ ὀμολογήσῃ τὴν πίστιν του, τὰς πεποιθήσεις του. Καὶ
μὴ ἀπολογεῖται ἐνώπιον μόνον τῶν εὐαριθμῶν δικαστῶν του,
οἵτινες ἅμα εἶνε καὶ κατηγοροὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συνειδήσει των
ἐκ τοῦ προτέρου, ὁ προνομιούχος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ πράγματι
καινὰ εἰσάγων δαιμόνια ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὁ ἐγκαινίζων νέον
κόσμον, ἢ ἐνώπιον πασῶν τῶν γενεῶν τῆς ἀνθρωπότητος;
Ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ οὔτε εἰς ἑαυτὸν ἀνήκει, οὔτε εἰς μίαν γε-
νεάν, οὔτε εἰς μίαν πατρίδα:

„Wer für die Werke seiner Zeit gelebt,
der hat gelebt in allen Zeiten.“

Ὁ Σωκράτης ἐν τῇ συνειδήσει ταύτῃ τῆς ἀποστολῆς
του, ἀπεκρίθη εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας. Δὲν ἀπετάθη
εἰς τὸν ἔλεον τῶν δικαστῶν, δὲν ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπιείκειαν
αὐτῶν. Τοῦναντίον· ἀντὶ τοῦ ζητουμένου ὑπὸ τῶν κατηγῶ-
ρων του τιμήματος θανάτου, ἐζήτησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ κατὰ
τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας, τὴν ἐν πρυτανείῳ αἴτησιν. Ἡ τοι-
αύτη περιφρόνησις πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, πρὸς τὴν
ψῆφον τοῦ δικαστηρίου, ἐμελλεν εἶτι μᾶλλον νὰ ἐπιτείνῃ τὴν
δυσμενῆ αὐτοῦ γνώμην, ἣτις καὶ ἐξεδηλώθη, καταδικασθέν-
τος τοῦ Σωκράτους διὰ τοῦ τιμήματος τοῦ θανάτου.

„Ὅσπεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδη-
λον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ.“ Τοιαύτην ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς
τὴν ψῆφον τῶν δικαστῶν του ὁ Σωκράτης μετὰ τὴν δημο-
σίευσιν τῆς ἐτυμηγορίας αὐτῶν. Εἶνε ἀνάξιον συζητήσεως

*) Ἐνοφάντ. Ἀπομνημονεύματα. III, 6.

τὸ θέμα, ἀν δίκαιος, ἢ ἀδίκος, κατὰ τοὺς νόμους ἢ μὴ,
κατεδικάσθη ὁ Σωκράτης, ἕπερ ἤγειρεν ἢ νεωτέρα σοφιστικῇ.
Ἡ ἀνθρωπότης, ἢ ἱστορία, τὸ αἰώνιον τοῦτο δικαστήριον
αὐτῆς ἀπεφάνθησαν ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τοῦ θανάτου τοῦ ἀν-
δρός, τοῦ πρώτου κατ' ἐξοχὴν διδάξαντος τὸ Γνώθι σαυ-
τὸν εἰς τε τοὺς συγχρόνους του καὶ τοὺς μεταγενεστέρους.
Ἡ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ παρασταθεῖσα τραγωδία ὑπῆρξε
μία τῶν τραγικωτέρων σελίδων τῶν χρονικῶν τοῦ ἀνθρω-
πίνου πνεύματος ἐν τῇ ἀκαταπαύστῳ αὐτοῦ πρὸς τὰ πρόσω-
φορᾶ, ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ ὑπὲρ κτήσεως τῶν ὑψίστων ἐκεί-
νων ἀληθειῶν, δι' ὧν κατ' ἐξοχὴν πραγματοποιεῖται ἡ κοινω-
νικὴ ἀρμονία καὶ τελείωσις, δι' ὧν ἀνακαινίζεται ὁ ἀνθρω-
πος, ὡς ἄτομον καὶ ὡς ἔθνος, ὡς μέλος μίᾶς πολιτείας, ἢ
ὡς στοιχεῖον δημιουργικῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Οὕτως ἢ
ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου τῶν Ἀθηναίων δικαστηρίου διεξαχθεῖσα
δίκη, ἢ καταλήξασα εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους, ἀνε-
θεωρήθη ἀμέσως, τοῦ μὲν καταδικασθέντος λαβόντος τὸν
στέφανον τῆς ἀθανασίας ἀντὶ τοῦ βραχυτάτου χρονικοῦ δικα-
στήματος, τοῦ ἀπολειπομένου μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ φυσικοῦ
θανάτου του, τῶν δὲ κατηγῶρων ἐπαξίως ἀνταμιφθέντων
ὑπὸ τῆς αἰωνίας δικαιοσύνης τῆς ἱστορίας διὰ τῆς προση-
κούσης αὐτοῖς ἀνταμιφθῆς καὶ ἀνταποδόσεως, διὰ τῆς ἀνεκ-
κλήτου καταδίκης.

Ἡ ὑψηλὴ ἀταραξία, ἐν ἐπεδείξατο ὁ Σωκράτης κατὰ
τὴν ἡμέραν τῆς δίκης, τῶν μὲν κατηγῶρων καὶ τοῦ δικα-
στηρίου ἀπειλούντων θάνατον, αὐτοῦ δὲ ζητουμένου πρυτα-
νεῖον, δὲν ἐγκατέλιπε τὸν Ἀθηναῖον φιλόσοφον καὶ μετὰ τὴν
γνωστοποίησιν τῆς ἐτυμηγορίας. Ἀναβληθεῖσας τῆς ἡμέρας
τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς ἐπὶ τινὰ χρόνον, μέχρι τῆς ἐκ
Δήλου ἐπιστροφῆς τῆς ἱερᾶς νηός, ἣτις ἐκόμισεν ἄλλοτε ἐκ
Κρήτης τὸν Θεσέα, καὶ ἣς ἀποῦσης ἐξ Ἀθηνῶν, οὐδεμία,
κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν, ἐπετρέπετο θανατικὴ ἐκτέλεσις, ἐν
τῇ εἰρκτῇ αὐτοῦ κατέστη ἀληθῶς ὁ συμβουλος τοῦ παρόν-
τος, ὁ προφήτης τοῦ μέλλοντος. Προσῆρχοντο καθ' ἐκά-
στην ν' ἀκροαθῶσιν αὐτοῦ φεγγαγομένου τὰ ὑψηλὰ ἐκείνα
θέσφατα, τὰ ὕστατα ἔπη τοῦ ἐκλείποντος φιλοσοφικοῦ δαι-
μονίου. Οὐδεὶς παρετήρησεν αὐτὸν κλαίοντα, ἀσγάλλοντα,
παραπονούμενον ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἀδικίᾳ ἀγνωμόνων συμ-
πολιτῶν. Ὅτε προῖαν τινὰ, τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως ἐκ Δή-
λου τῆς ἱερᾶς νηός, ὀρθριος πάνυ προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ
πολυφίλιτος μαθητῆς Κρίτων, ζητῶν νὰ καταπέσῃ τὸν Σω-
κράτη — διὰ τελευταίαν φορὰν — ν' ἀποδράσῃ τῶν Ἀθη-
νῶν, ν' ἀρνηθῆ ὑπακοὴν εἰς νόμους, ἀδικαῦντας εἰς ἐτυμη-
γορίαν ὑπὸ τὸ κράτος πολιτικῶν παθῶν καὶ ἐκδικήσεων
ἐκδοθεισῶν, ἀπεκρίνετο μελιχίως, ἀλλὰ μετὰ τῆς ὑψηλῆς
ἐκείνης πεποιθήσεως τοῦ ἐναρέτου ἀνδρός, ὑπέκρινε τοῖς
νόμοις, καὶ ἀδικούσι, μὴ ἐπιθυμοῦντος νὰ ταραξῆ τὸν διά-
κοσμον τῆς πολιτείας, νὰ κλονήσῃ τὸ κῦρος αὐτῆς αὐτός,
ὁ μὲρ τῆς χθὲς περὶ ἀρετῆς, περὶ δικαίου καὶ ὅσου δια-
λογόμενος καὶ τὰ προσήκοντα συμβουλεύων. Ἀποκρίνεται
εἰς τὸν Κρίτων: Τί θέλουσιν εἶπει οἱ νόμοι τῆς πόλεως
αὐτῶ, κηρυσσομένη παραβάτῃ αὐτῶν; „Σκόπει δὲ, ταῦτα πα-
ραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων τι τούτων, τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν
ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ, ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσι
γέ σου οἱ ἐπιτηδαιοὶ καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς
πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπωλέσαι, σχεδὸν τι δῆλον, αὐτὸς δὲ
πρώτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατὰ τινὰ πόλεων ἔλθῃ, ἢ
Θηβαίῃς ἢ Μέγαρᾷ δε, — ἐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι — πο-
λέμιος ἦξῃς, ὃ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ, καὶ ὅσοι
περ κίθονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέφονται σε διαφθο-

ρέα ἠγούμενοι τῶν νόμων, καὶ βεβαίως τοῖς δικασταῖς
τὴν δόξαν, ὅσπερ δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι, ὅστις γὰρ
νόμων διαφθορεὺς ἐστὶ, σφόδρα που δόξαιεν ἂν νέων γε καὶ
ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. . . ἀλλ' ἐκ μὲν τού-
των τῶν τόπων ἀπαρεῖς, ἦξῃς δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς
ξένους τοῦ Κρίτωνος, ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκο-
λασία, καὶ ἴσως ἂν ἠδῶς σου ἀκούειεν ὡς γελοῖος ἐκ τοῦ
δεσμωτηρίου ἀπεδιδρασκῆς σκυιῆν τέ τινα περιδόμενος, ἢ
διφθέρων λαβῶν ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ
ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας, ὅτι
δὲ γέρων ἀνὴρ μικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ
εἶκος, ἐτόλμησας οὕτω γλίσχρος ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς
μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὅς ἐρεῖ; . . . λόγοι δὲ ἐκείνοι οἱ
περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοῦ ἡμῖν ἔσον-
ται; . . . ἀλλὰ νῦν μὲν ἠδικημένος ἀπαι, ἐὰν ἀπίης, οὐχ
ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων, ἐὰν δὲ ἐξελθῃς
οὕτως αἰσχρῶς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντακουρηγῆσας, τὰς
σαυτοῦ ὀμολογίας τε καὶ ζυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς
καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους οὐς ἦκιστα ἔδει, σαυτὸν τε
καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦ-
μεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Ἄδου νόμοι
οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξονται, εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχει-
ρησας ἀπωλέσαι τὸ σὸν μέρος“ . . .*)

Ἐπεθύμησε νὰ τελευτήσῃ ἐν εὐφημίᾳ, μετὰ θαυμασίαν
μελέτην περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐνώπιον τῶν πιστο-
τάτων αὐτοῦ φίλων καὶ οἰκείων, ἵνα παραμυθῆσῃ αὐτοὺς
θλιβομένους ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ. Σπανίως ὁ ἀνθρώπος ἀπε-
τύπωσεν εἰκόνα τοῦ μετὰ θάνατον βίου ὄμοιότεραν, εὐγενε-
στέραν τῆς παραδοθείσης ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὰ
ὑστατα ἔπη τοῦ Σωκράτους. Μέχρι τῆς σήμερον ὁ περὶ ἀθα-
νασίας τῆς ψυχῆς διάλογος τοῦ Πλάτωνος, τὸ κύκνειον μέ-
λος τοῦ φιλοσόφου τῶν Ἀθηναίων, μετὰ τοσαύτας μεταμορ-
φώσεις καὶ ἀνεπίξεις τῶν ἀνθρωπίνων ἰδεῶν, διατηρεῖται ἐν
τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ πνεύματος. Ὁ σκεπτικὸς Λου-
κρήτιος, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἀρχαίου κόσμου, εἶπεν ὅτι ὁ ἀν-
θρώπος φοβούμενος τὸν θάνατον, ἐπλασε τὴν ἀθανασία.
Ἄγνοῦ τίς ἔχει περισσώτερον δίκαιον, ὁ Ἀθηναῖος σοφός, ὁ
πιστεύων εἰς αὐτήν, ὁ δὲ αὐτῆς ζητῶν τὴν κοινωνικὴν ἀπο-
κάθαρσιν καὶ τελειότητα, ἢ ὁ Ρωμαῖος Ἐπικουρεῖος, ὁ ἐπι-
φωνῶν τετελεσται μετὰ θάνατον, ὁ περὶ μηδενὸς ἄλλου με-
ριμῶν ἐπομένως, ἢ περὶ τῶν τοῦ κόσμου τούτου πραγμά-
των. Ὅτι εἶνε ἀληθές, ὅτι πιστοποιεῖται ἐκ τῶν πραγμά-
των, εἶνε ἡ ἀθανασία τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν ἣ ὁ ἀνθρώπος
δὲν ἐκλείπει, ἣτις ἐκαστον ἀνταμιβεῖ διὰ τῆς ἱστορικῆς
ζωῆς κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ τὰς πράξεις. Ἰπὸ τὴν ἐν-
νοίαν ταύτην μόνον ἠσθάνθη πάντοτε τὴν ἀθανασία τῆς
ψυχῆς· τὴν μετᾶστασιν τοῦ ἀτομικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐκπρο-
σωποῦντος μεγάλην ἰδέαν ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ βίῳ
τοῦ ἔθνους του, δικαίωματι δὲ τότε διατελοῦντος ἀθανάτου
ἐν τῷ βίῳ τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὸ φοβερὸν πρόβλημα ἐτέθη ἐν τινι ζοφερῷ εἰρκτῇ τῶν
Ἀθηναίων, καὶ ἐλύθη ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ἀρα
ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ τῆς ἀλληλεγγύης
αὐτῆς ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ. . . Καὶ ἦδη λάβε τὸ κώνειον,
σοφῆ τῶν Ἀθηναίων, ὁ θάνατός σου ἔσται προάγγελος νέας,
μεγάλης, δημιουργικῆς περιόδου ἐν τῷ βίῳ τῆς ἀνθρωπότη-

*) Κρίτων XV, XVI, 53, 54.

τος: ἠνέφξας νέας τρίβους ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς, ἀπεκάλυψας νέους ὁρίζοντας ἐν τῇ πτήσει αὐτῆς διὰ τῶν ἀχανῶν ἐκτάσεων τῆς ἱστορίας. Ὁ θάνατός σου ἔσται ἡ ζωὴ τῆς. Ἐνῶ σὺ λαμβάνεις ἀτάραχος τὸ κώνιον τῆς φυσικῆς ἐξουσίας, αἰσθάνεσαι διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ δαιμονίου τὴν ἀθανάσιαν σου, τὴν αἰωνιότητα τῆς ἀποστολῆς σου. Οἱ ὀφθαλμοί σου ἀτενίζουσιν ἄλλους κόσμους, οὓς δὲν δύνανται νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταί σου, θρηνοῦντες ἐπὶ τῇ ἐπιχειρήσει καταστροφῆς. Ἐννοῦ ἤδη τὴν τόλμην τῆς Ἀπολογίας σου, τὴν διαλεκτικὴν σου πρὸς τὸν Κρίτωνα, τὴν ὑψηλὴν πτήσιν σου ἐν τῷ Φαίδωνι. Σὺ δὲν ἦσο πνεῦμα ἐκ τῶν συνήθων, ἦσο ἀληθῶς ἀθάνατος, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἠσθάνθης καὶ διετύπωσας τὴν ἀθανάσιαν. Θὰ μαρτυρήσῃς καὶ ἄλλαι μετὰ σέ, ὡς ἐμαρτύρησαν προηγουμένως, ὑπὲρ τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ὀσίου. Ἄλλ' οὐδεὶς θέλει προσεγγίσει εἰς τὸ μεγαλεῖόν σου, εἰς τὴν πρωτοτυπίαν σου, εἰς τὴν ἔμπνευσίν σου. Ὡς τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα, τοῦ ὁποῦ εἶσαι ἡ ἀρίστη καὶ εὐγενεστάτη ἐκδήλωσις, εἶσαι ἐπίσης εὐγενής, ἐπίσης ὑψηλός, ἐπίσης ἀνθρώπινος. Οὐδεμία πνοὴ μυστικισμοῦ καταχραίνεται τὴν εἰκόνα σου, ὅπως ὑπῆρξεν ὁ βίος σου καθαρὸς καὶ διαυγής, ὡς ὁ ἐλληνικὸς οὐρανός, οὕτω καὶ ὁ θάνατός σου. Καὶ εἶχεν ἀνάγκην τοιοῦτου φωτός ἡ ἀνθρωπότης, φωτὸς θερμαίνοντος ἅμα καὶ φωτίζοντος τὰς ἡμέρας τῆς, δυναμένου ἐκαστοτὲ ν' ἀποκαλύπτῃ αὐτῷ τὰς νέας τρίβους, νὰ διανοίγῃ τοὺς μεμακρυσμένους ὁρίζοντας. Ἡ ἱστορικὴ ἀποκαλύψις σου ἦτο ἀξία τῆς Ἑλλάδος, διότι μόνον δι' αὐτῆς, διὰ τοῦ πνεύματός τῆς, διὰ τῆς γλώσσης τῆς, ἠδύνατο νὰ λάβῃσι σάρκα καὶ ὑπόστασιν αἱ μεγάλαι ἰδέαι, αἱ ἀπεκάλυψε διὰ σοῦ τὸ ἱστορικὸν δαιμόνιον τῆς ἀνθρωπότητος, ἵνα καταστῶσιν αἰῶνιον αὐτῆς κτήμα, καὶ αἰτίνας παρασχοῦσαι τὴν ζωὴν εἰς αὐτήν, παρέσχον μὲν εἰς σὲ τὸν σωματικὸν θάνατον, ἀλλὰ διὰ νὰ παράσχῃσι μετ' ὀλίγον τὴν ἀληθῆ, τὴν ἀνέσπερον ἱστορικὴν ζωὴν τῆς ἀθανασίας.

ΝΕΟΚΛΗΣ ΚΑΖΑΖΗΣ.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.

(τέλος).

Ἄν. Καὶ ἡ θέλησις λοιπὸν δύναται νὰ κατισχύσῃ τοῦ ὑπὸ τῆς φύσεως τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ λαβόντος βευστοῦ;

Ἐγ. Περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλεις, ἀν παραδεχθῆς τοῦ βευστοῦ τὴν ὑπόθεσιν. Ὅταν βίπτῃς λίθον ἢ τοξεύῃς βέλος, ταῦτα, κατὰ δύναμιν ὑπέκειουσιν εἰς τὴν θέλησίν σου, δὲν πίπτουσιν ἀμέσως χαμαί, οὐδ' ὀρμῶσι πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἀλλ' ἐπὶ μικρὸν χρόνον εἰς ἣν τοῖς ἐπιβάλλεις διεύθυνσιν. Ἡ κεντρώφει τότε δύναμις, ἡ τοῦ βευστοῦ ἢ παρεμβάσις ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ γενικῆς αὐτοῦ διευθύνσεως, ἐπεβλήθη αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως.

Γνωστὸν καὶ γενικῶς παραδεδομένον ὅτι ἡ φύσις διὰ τῶν ἀπλουστάτων μέσων ἐπιφέρει πάντα αὐτῆς τ' ἀποτελέσματα δι' ὃ συμπεραίνω ὅτι ἐν τῷ βευστῷ τούτῳ, τῇ ἀρχικῇ ὄλῃ, ἦτις, ὑπὸ διαφόρους περιστάσεις, ἦν τῆς κοσμογονίας ἢ βάσις, καὶ ἔστι τοῦ μαγνητισμοῦ, τοῦ ἤλεκτριμοῦ, τῆς θερμότητος (διὰ τῆς ἀλλοίας κινήσεως τῶν μο-

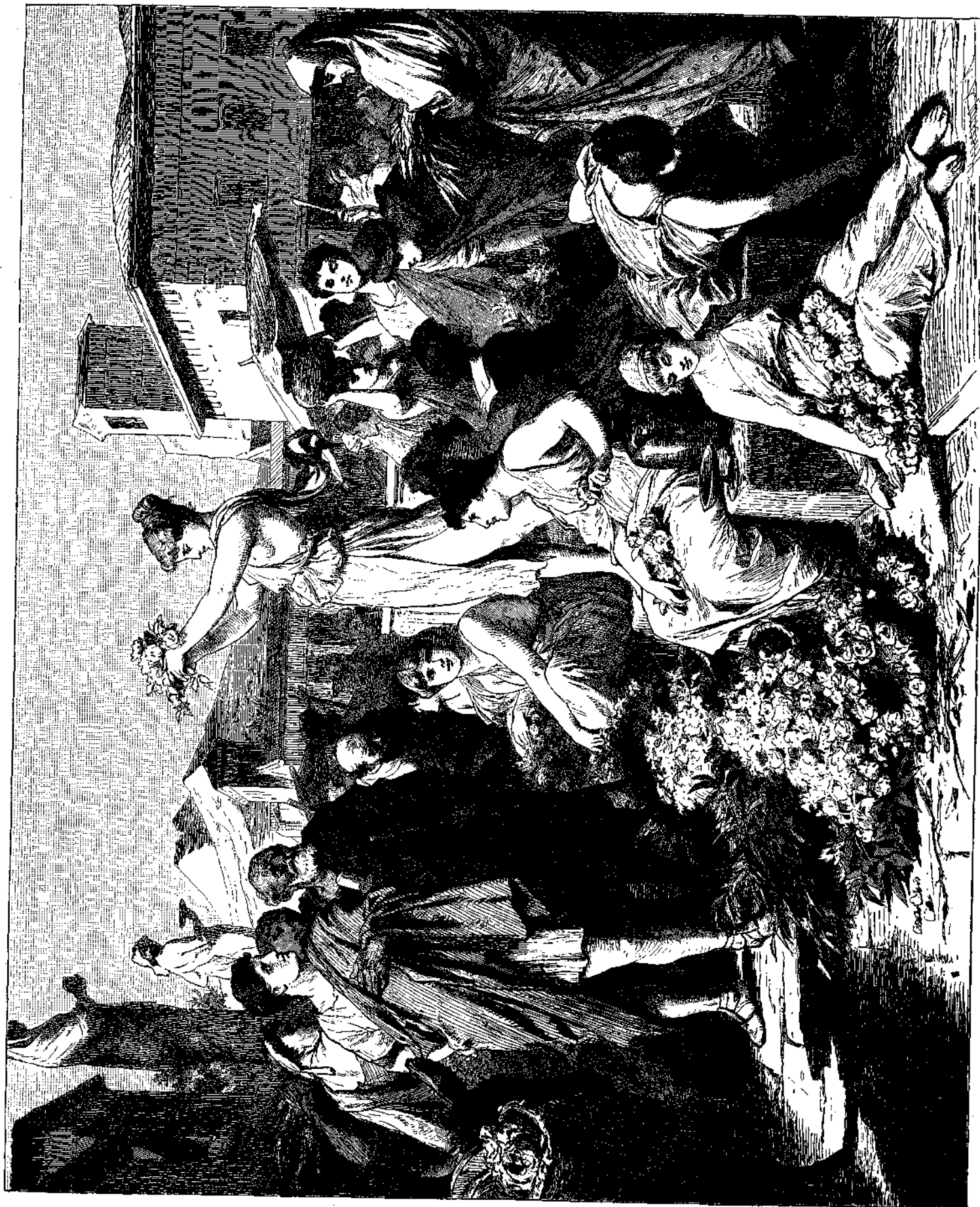
ρίων), τῆς βαρύτητος καὶ τῆς ἐλξεως ἢ αἰτία, δύναται νὰ ζητηθῆ ἴσως ἡ λύσις πολλῶν δυσεξηγήτων φαινομένων, ἐν ἄλλοις καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις πολλάκις παρατηρούμενων αὐτομάτων καὶ ἀδικαιολογητῶν συμπαθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν, καὶ ἐν τῷ ἀπείρῳ τῆς πλάσεως διαστήματι ἢ τῆς ἱσορροπίας τῶν οὐρανίων σωμάτων.

Δεδομένου δ' ὅτι τὸ βευστὸν ὑπῆκει τῇ θελήσει, ἔσται αὕτη ἰκανὴ ἐξηγήσις τῆς συμφώνως τῇ βουλήσει καὶ ἀνευ παρεμβάσεως τῶν μυόνων κινήσεως τῶν τραπεζῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων (Α, 2. 6), καὶ τῶν κατ' αὐτὴν παραγομένων δούπων (Α, 8).

Ἄν. Ἐστὼ ὅτι παρεδέχθην τὸ ἀρχικὸν τοῦτο βευστὸν ὡς πρωταίτιον πάντων τῶν θαυμασίων ὑλικῶν φαινομένων ἐκείνων. Ἄλλ' ἐξ ὅσων, διὰ τὰς περιστάσεις ὑφ' αἷς ἐλαβες γνώσιν αὐτῶν, ἀναγκάζεσαι νὰ παραδεχθῆς ὡς πιστευτά, εἰσὶ καὶ τινα καθαρῶς διανοητικά, ὅσον τράπεζαι ὁμιλοῦσαι, νοημόνως ἀποκρινόμεναι, ἀνθρώποι εἰς τοὺς ἄλλοτρίους στοχασμοὺς ἐμβραδύνοντες. Δὲν ἐφαρμόζεται βεβαίως καὶ εἰς ταῦτα ἡ περὶ τοῦ βευστοῦ ὑπόθεσις.

Ἐγ. Νομίζω, ὡς πρὸς τὸ πλείστα τὸ ἐναντίον. Αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τῶν σωματικῶν ὀργάνων καὶ δι' αὐτῶν: συνεπῶς δὲ πρὸς τὴν παραδεχθεῖσαν ὑπόθεσιν, οὐχὶ ἄλλως ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ διαρρέοντος αὐτὰ βευστοῦ, ὃ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψὴν ζωϊκὸν βευστὸν δύναται νὰ κληθῆ καὶ ἐκλήθη, ἡ καὶ νευρικὸν βευστὸν, διότι τὰ νεῦρα εἰσιν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι οἱ κυριώτεροι αὐτοῦ ὄργανοι. Θέλεις νὰ κινήσῃς τὴν χεῖρα, θέλεις νὰ στραφῆς πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερά, καὶ ἡ χεὶρ σου κινεῖται καὶ στρέφεται ὅπου θέλεις. Ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς θελήσεως ἐνεργοῦσι τὰ νεῦρα καὶ οἱ μῦς. Ἀλλὰ πῶς ἡ θέλησις προκαλεῖ ἡ κατορθοῦσιν αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν, ἐν ᾧ, ὡς ἠξέυρομεν, ἀν νεῦρα καὶ μῦς τύχῳσι παραλελυμένα, ἡ θέλησις οὐδὲν δύναται ἐπ' αὐτῶν. Ὑπάρχει λοιπὸν τις πράκτωρ μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ ἐκείνης, καὶ οὗτος ἔστι τὸ τῆς ὑποθέσεως ἡμῶν βευστὸν, ἐντολῆ αὐτῆς διοχετευόμενον.

Ἡ διάνοια, ἦτις ἔστιν ἀντίληψις ἐντυπώσεων, ἡ κρίσις, διανοῶν ἀντιπαράθεσις, ἡ μνήμη, προλαβουσῶν ἐντυπώσεων ἐπανάκαμψις, ἡ φαντασία, ἀναμνήσεων αὐθαίρετος συνδυασμός, καὶ εἰς ἄλλη διανοητικὴ ἐνέργεια, ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον ἔδραν, ἀλλὰ τὸν ἐγκέφαλον ὑπὸ τοῦ ζωϊκοῦ βευστοῦ διαρρέμενον, δὲν λέγω καθ' ὅσον καὶ ὁ νεκρὸς ἔχει ἐγκέφαλον, διότι ὁ νεκρὸς δὲν ἔχει ψυχὴν, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐγκέφαλον ἔχει καὶ ὁ φρενοβλαβής, καὶ τὸ κτῆνος, ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνος οὐδὲ τοῦτο νοοῦσιν ὡς ὁ ὕγιος ἄνθρωπος, τοῦ ἐγκεφάλου αὐτῶν μὴ διαρρομένου ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους ὑπὸ τοῦ ζωϊκοῦ βευστοῦ. Σχῆμα ἢ χρῶμα προσβάλλει τὸ ὀπτικὸν ἡμῶν νεῦρον, ἦχος τὸ ἀκουστικόν, τραχὺ ἢ λεῖον σῶμα, γλυκὺ ἢ πικρὸν τὸ τῆς ἀφῆς καὶ τῆς γεύσεως, καὶ ταῦτα οὐ μόνον μεταβιβάζονται, ἀλλὰ καὶ ἐντυποῦνται εἰς τὴν αἴσθησιν, εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἡμῶν, τοσοῦτον ἐδραῖως, ὥστε καὶ ἐμμένουσιν ἐν αὐτῷ ἐπὶ χρόνον κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον μακρόν. Καὶ τοῦτο ἐνέργειαν ὑποθέτω τοῦ αὐτοῦ βευστοῦ, ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῶν νεύρων τὰς ἐντυπώσεις, ἦτοι τὰς στιγμιαίας ἀλλοιώσεις αὐτῶν εἰς τὸν ἐγκέφαλον μεταφέροντος, καὶ εἰς χώρας αὐτοῦ οὕτως ἐναποτιθεμένου, ὥστε τ' ἀνεύρισκει πολλάκις καὶ μετὰ πολλὸν χρόνον ἐκεῖ ἡ μνήμη, ἦτις, πάντοτε τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐξακολουθῶν λέγω ὅτι, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ἄλλοτε κατὰ βούλησιν, ἀλλοτε ἀθελήτως διεύθυνσις τοῦ ζωϊκοῦ βευστοῦ πρὸς τὴν χώραν τοῦ ἐγκεφάλου, εἰς ἣν ἐννοιά τις ἀπεταμιεύθη.

Και αυτό δε το όργανο ήθελεν όρσει ως την εν τώ ύπνω άκουσίαν φοίτησιν του βευστού εις διαφόρους του έγκεφάλου κρύπτας. Συνεπές δε τούτοις μοι φαίνεται ότι επί μόν τής εξύπνου καταστάσεως, το βευστόν εις τὰ έκτός έγκυόμενον, δαπανάται τιθέμενον τόν άνθρωπον ή το ζώον εις σχέσιν μετά τής έξω φύσεως, επί δε του ύπνου συγκεντρούται έν-τός, τρέφον και άνανεούν τās ζωτικās δυνάμεις: τότε δε, έν τή έσωτερική αυτού κυκλοφορία, πολλάκις και ύπ' έξω-τερικών αιτιών, όδον τής χωνεύσεως κτλ. έρεθίζόμενον, φοιτά και εις τόν έγκεφάλου και διεγείρει αυτού τὰ έντυπώσεις περιέχοντα ή τὰ ίδίων έντυπώσεων δεκτικά αυτού μέρη.

Αν. Αν το βευστόν, περί ού λέγεις, έστι το ζωϊκόν ή νευρικόν, χρήσιμον εις τās λειτουργίας του βίου, τότε ή καταδράση εις τήν στροφήν των τραπέζων και τὰ τοιαύτα πειράματα πρέπει να εξαντλή τās σωματικές δυνάμεις των εις αυτά επιδιδομένων.

Εγ. Τουτό μοι έλεγεν ο κ. Home πρό ετών ότι τώ συμβαίνει, και πρό όλίγου έπιηροφηθήν ότι εις τοιαύτην κατάστασιν εξασθενήσεως περιήλθεν, ώστε μόνον υπό δύο ανθρώπων στηριζόμενος έδύνατο να βαδίξη πρό ένός έτους: άγνοώ δ' αν είσέτι ζή.

Αν. Έστω ότι ή διοχέτευσις του βευστού, ο παραδέ-χσαι, κινεί τραπεζας, σκεύη και είτι άλλο: αλλά πώς έν νοείς ότι προικίζει αυτά και δια τής δυνάμεως του όμιλειν, του γράφειν και του μαντεύειν;

Εγ. Ως διαφόρος δονούσι τόν μόν άέρα οι τόνοι, τόν δ' αιδέρα τὰ χρώματα, και δια των ποικίλων τούτων δονήσεων γίνονται άμφότερα άντιληπτά, ύποθέσωμεν αναλόγως ότι και αι βουλήσεις και έννοιαι διαφόρος δονούσι το ζωϊκόν βευστόν, ώστε διαφόρος και εις διαφόρους χώρας του έγκεφάλου να έντυπώνται και από άτόμου εις άτομον να μετοχετεύονται. Όταν ιδώ βόδον, το ζωϊκόν βευστόν άπ' άκρων των όπτικών νεύρων κατ' ίδιον τρόπον δονούμενον, μεταβιβάζει τήν εικόνα του άνθους και μοι έγχαράττει αυ-τήν εις τόν έγκεφάλου, όπου φωλεύον άντιλαμβάνεται αυτής το νοητικόν τής ψυχής. Όταν δε σ' είπω τί είδον, όμοίως, άλλ' ασθενεστερας δονήσεις, καθ' όσον ή λέξις έστιν ασθε-νεστερα του πράγματος, μεταδίδωμι και εις το σόν βευστόν και έπομένως και εις τόν σόν έγκεφάλου έντυπούται ή ιδέα του βόδου, ει και άτελεστερον ή έν τώ έμώ, λειπομένη ίσως κατά σχήμα και χρώμα.

Αλλ' αν δια τής άφής, ούχι τής φωνής, έπιφέρω τήν μετοχέτευση του έμοϋ βευστού μετά των δονήσεων αυτού εις το σόν, μεταδίδοται σοι, ει και ασθενεστερα, ή έν έμοι εικών ή ή έννοια. Ούτω, νομίζω, έπιδέχονται φυσικής εξη-γήσεως τὰ πειράματα του Κούμπερλάνδ (Α, 12, β.—ε.), ών τήν ειλικρινειαν αναμφισβήτητον θεωρώ. Δια τής άφής αι δονήσεις του ζωϊκού βευστού των ών τήν χείρα κρατεί με-ταδίδονται εις τόν έγκεφάλου αυτού, όντα έκτάκτως δεκτι-κόν εκ φύσεως ή άσκήσεως. Πολλάκις ήκουσα και περί έπι-βαλλόντων εις άλλους τās ίδιαις αυτών φαντασίας, ο τήν αυτήν εξήγησιν δύναται να έπιδεχθ-ή: αλλά δεν είδον τοια-ύτα πειράματα.

Δεκτικά εξηγήσεως θα ήσαν ούτω και τινα των θρυ-λουμένων φαινομένων του ύπνωτισμού, καθ' α δια τής επα-φής ή δι' άλλης σχέσεως ή έπιρροής το ζωϊκόν βευστόν του Μεσαζόντος μετοχετεύεται άμέσως εις έτερόν τινα ύπνώ-τοντα, και διεγείρει έν αυτώ, ως όργαν έπιβεβλημένον, αυτās του Μεσαζόντος τās βουλήσεις και τās έννοιαι. Η έν τοια-ύτη όμως καταστάσει άνάγκησιν κεκλεισμένων έπιστολών, ή

γνώσις των μελλόντων ή των άγνώστων και μεμακρυσμένον, θα διεφύγει ταύτην τήν εξήγησιν: και τοιαύτα πειράματα έγω αυτός ούδέποτε είδον, ή καν ούχι υπό περιστάσεις καθιστώ-σας αυτά αξιόπιστα (Γ, δ.). Ο δ' έν Αμερική διάχυρισμός τής μάντιδος περί χαλού φίλου μου (Α, 12, α.) δύναται ίσως ταύτην να έχη τήν εξήγησιν, ότι το ζωϊκόν αυτής βευστόν συνδέθεν μετά του έμοϋ, εισχωρεί εις τās πτυχάς του έγ-κεφάλου μου, έν αις περιείχεται τεταμειυμένη ή μνήμη του φίλου μου, έμε αυτόν διαφεύγουσα, ως πολλάκις τούτο συμβαίνει, ότε τις εις άλλα προσωρινώς στηρίζη τήν προ-σοχήν.

Αν δε το βευστόν, ως ύπεθέσαμεν, δια παρατεταμένης επαφής πολλών χειρών εισχωρή και εις άψυχα σκεύη ικανώς δραστηριώς, ώστε να συμπαράσρη ή κινή αυτά εις τόν βούν του, προφανές ότι πρέπει ταύτα να κινώνται καθ' ήν τάσιν δίδωσιν αυτώ ή των Μεσαζόντων θέλησις ή διάνοια, και καθ' όσον αυτη δια κινήσεων δύναται να εκφράζεται. Ού-τως ή τράπεζα, ούχι εκ πίεσεως, άλλ' ένεκα τής διευθύν-σεως του βευστού, οδ μόνον στρέφεται (Α, 1), άλλ' κινείται και επί θάτερα (Α, 2), και, άντιδράσει κατά τής κεντρομό-λου δυνάμεως, αίρεται εις ύψος, και αριθμούς (Α, 8) και σει-ράν γραμμάτων ή συλλαβισμούς (Α, 9) εκφέρει κατά του κινούτος αυτήν βευστού τās δονήσεις. Ούτως αν διανοηθώ-μεν τόν αριθμόν τρία, ή το γράμμα γ, το νευρικόν βευστόν, ο άγωγός ταύτης τής διανοίας, εκρέει ούτως εκ του έγκε-φάλου και κυκλοφορεί έν ήμιν, ώστε να παύη τās δονήσεις αυτού μετά τήν τρίτην αυτών επανάληψιν μετοχετεύόμενον δε και εις το σκεϋος, κινεί και αυτό εις τρείς μόνον κτύπους.

Αν. Έστω: τούτο θα εξήγει πώς αι τράπεζαι μεθερ-μηνεύουσι τās διανοίας των έχόντων επ' αυτών τās χείρας, ούχι και πώς εις αυτους άπαντώς, πώς περί άπόντων όμι-λοϋσι και περί μελλόντων μαντεύουσι.

Εγ. Αληθές τούτο, και δυσχερές ή λύσις. Ίσως δυ-νάμεθα να παραδεχθώμεν ότι έν τισι περιστάσει συμβαίνει και δια τὰ σκεύη, ειπον άνωτέρω περί τής έν Αμερική μάντιδος (Α, 12, α.), ότι δηλαδή εκφράζουσιν ιδέας λανθα-νόντως έγκειρυμμένας εις τόν έγκεφάλου των έρωτώντων. Το πείραμα μετά του κ. Δραγοϋμη (Α, 9, β.) δύναται να έχη τήν εξήγησιν, ότι ή τράπεζα εξέφρασε κατά πρώτον τήν ιδίαν αυτού πεποιθησιν περί τής ηλικίας περί τής ήρώτα. ή δε μετά ταύτα έπιμονή αυτής προήρχετο εκ του ότι οι κατοπιν άντιδύσχυρισμοί του άντέκειντο εις τήν ιδίαν αυτού πεποιθησιν. — Ο έν Παρισίους συλλαβισμός του όνόματος τής μάμμης μου (Α, 10) ίσως άποδοτέος εις το ότι έν τώ έγκεφάλω έμοϋ, επίσης έχοντας τās χείρας επί τής τραπε-ζης, ύπήρχεν ή μνήμη του όνόματος εκείνου. — Η κατά-δειξις τής θέσεως τής μουσικής τής Αντιγόνης έν τή βι-βλιοθήκη μου (Α, 11, β.) ίσως εξηγητέα δια του ότι ή θέσις εκείνη ήν τεταμειυμένη έν τινι πτυχή του έγκεφάλου μου, άλλ' ως συνεχέστατον, ή μνήμη μου τήν άνεζήτει ματαίως, ούχ ήττον όμως εξέβρευσε παθαινόμενον ύπ' αυτής το δια του πειράματος ζωηρότερον έν έμοι κυκλοφορήσαν βευστόν. — Η εύρεσις του υπό του Κ. Κωστή γραφέντος όνόματος (Α, 11, α), και ή στάσις τής τραπεζης επί του κρυβέντος μανδύλιου (Αυτ. δ), ίσως άποδεικνύουσιν ότι κατά τινας πε-ριστάσεις, π. χ. αν ένεκα παρατάσεως των πειραμάτων το βευστόν κυκλοφορή μετά μεζονος δραστηριότητος έν τή αιδούση, ή αν συμπέσωσι μεσαζόντες ισχυρότεροι, αι δονή-σεις του άπ' αυτών αποβρέοντος βευστού δύναται, καιτοι μη έχόντων τās χείρας εις τήν τράπεζαν, να έπενεργώσιν

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ.

(Αίτημα. — Συνέχεια).

Η Ίωσηφίνα εξήγαγε το φλάουτο και πονηρώς μειδιώσα παρήγαγε δι' αυτού ένα έλαφρόν τόνον. — Θα σοϋ έπαίξα κατι, είπε, άμα δεν έχουμε το ταμποουρίνι για να παίξη κ' εκείνο.

— Τώρα άμέσως θα κάμω ένα ταμποουρίνι, υπέλαβεν ο Θεόφιλος άναρως. Άνηγέρθη, περιετύλιξε το μανδύλιόν του περί τινα κλάδον τής παρακειμένης λόχμης, και δέσασ το ποτήριον εις τήν μίαν άκραν, τήν δε φυλίην εις τήν άλλην, είπεν. — Να το ταμποουρίνι!

— Αυτό είνε ταμποουρίνι; Ω... δ! άνέκραξε κογγίζουσα ή μι-κρά κόρη.

Αλλ' ο γέριον έκοψεν έτερον κλάδον και διέσχισεν αυτόν εις το άκρον, ώστε να κρατήται έν αυτώ μικρός λίθος χωρίς να πέση. — Αυτό είνε το σφυρί, είπε, και έκρουσε τήν φυλίην και το ποτήριον. Μπάμ! άνήχησεν ή πρώτη, μπίμ! ηκούσθη εκ του δευτέρου και άμέσως ήρχισεν ο γέριον ταχέως και έν ρυθμώ να κρούη φυλίην τε και ποτήριον, άναμνυρίζων συγχρό-νως και γνωστήν τινα μελωδίαν. Έν τώ μεταξά δεν ήρχισε ν' ακούηται μακρόθεν το φαιδρόν και ακατάπαυστον ήσμα σπίνου.

Η Ίωσηφίνα άνεπήδησεν επί του έπιταφίου λίθου, άνελογίσθη πρός στιγμήν όσοϋν άράγε εκ των πολλών ήσμάτων, άτινα τήν είχε διδίδξει ή μητήρ της, ήδύνατο να ήνε καταλληλότερον πρός τήν όσον παράδοξον, άλλο τόσον άστεϊαν ταύτην συνδέειαν, έπειτα άνέπεμφε δια του μουσικού όργάνου δίλους τούς τόνους τής κλίμακος και ήρχισε φαιδρόν τινα μελωδίαν.

— Α, το ξέρω αυτό το τραγοϋδι, διέκοψεν αυτήν ο Θεόφιλος παύσας να κροτή δια τής σφύρας του, ειπε βοημικό. Μετά τούτο ήρώτησεν αυτήν Βοημισί. — Μήπως είσαι από τήν Βοημίαν; ή Ίωσηφίνα ήλάλαξε.

— Βοημία τα λοιπόν είσαι, είπε μειδιών ο γέριον.

— Έστη μπορώ τώρα να μιλώ μαζί σου όπως και με τήν μητέρα μου! άνέκραξε το παιδίον έπίσης βοημισί.

— Δεν μπόρεσα να μόνω καλά τη γλώσσα 'ετο ταξείδι που έκαμα 'ε κείνα τα μέρη, υπέλαβεν ο Θεόφιλος και ήρχισε πάλιν να ύπονοηθούρη τήν μελωδίαν του ήσματος τής Ίωσηφίνας κρούων συγχρόνως έν ρυθμώ τήν φυλίην και το ποτήριον. Μετά περιπαθείας έφερε και ή μικρά κόρη το φλάουτον εις τὰ χείρη και ήρχισε να μελωδή.

Όσάκις δ' εξήρχετο έκτάκτως γλυκύς και τεχνικώτατος τις τόνος, ο γέριον προσμειδία πρός το παιδίον εκφράζων θαυμασμόν και ένδοξασμόν. Μετά το πέρας τής μελωδίας ή Ίωσηφίνα, στηρίχασα τήν το φλάουτον κρατούσαν χείρα επί τής σφύρας, ήνωρθώθη επί των δαιτυλών των ποδιών της και, είσει έν θεάτρω, ύποκλιθείσα μετά χάριτος περιεπάτει τήςε κά-κείσε επί τής έπιταφίου πλακάς. Έίτα ήρχισε ν' άδη βοημισί το έπό-μενον ήσμα:

Πάντα με γλυκοκινείσαι
Και παντού με κυνηγεί
Στη χορμή μου αϊνίαις
'Όσο και αν μ' άγαπάς.
'Με, πώς 'ετο καλό
'Αφού διν φως έλαει!

— Μωρέ, δεν παιω 'ετο καλό, άφ' ου παρή δεν έχω, άχ, δεν έχω! συνόδευσεν ο γέριον μετά ήδέας φωνής βαρυτόνου και ως εξεπιτήδες έκρουσε παραφώνως δια τής σφύρας τήν φυλίην και το ποτήριον.

Η μικρά κόρη εξηκολούθησεν ήδουσα:
Τα κοριτσάκια θ' έλθουν κουνουνοειά φλουράκια
φορέματα μεταξωτά κ' ήμορφη παπουτσιάκια —
'Έκουνος να φοιτηθώκει
γυναικα ει ζητείσο:
'Ελα, τράβα 'ετο καλό,
Γιατι δι φέλω να αι ύά. —

Μόλις έτελείωσε το ήσμα της τούτο και ήρχισεν εκ νέου να παίξη το φλάουτον. Έκ του άσήμευ τούτου όργάνου εξήγαγε δια μίας τοσοϋτον πλοϋτον τόνον σπανίας και ακαταμαχήτου ήδύτητος, ώστε ο γέριον εξεστη-κόης ήκουεν αυτήν. Η ψυχή τής Ίωσηφίνας ένεδυμήθη τούς φθόγγους του μικρού εκείνου πηνοϋ, όπερ πρό άλλων ώρών ήχεν άκούσει μελω-δούν επί των ύπερ τόν βύσκα θάμων, και ήδη άπεμμετο άπαραμύλλως επί του αλλού τās γλυκειάς ένκεινας μελωδίας τής άηδόνος.

Ο σπίνος έπαυσε το φαιδρόν ήσμα του. Και αυτός άνόμη έφαί-νετο, ότι έσβέσθη τήν αλλούσαν άηδονά και έκρινε καλλίτερον να σιωπή. Ο Θεόφιλος είχε σταυρώσει τās χείρας, δάκρυα δε κατέβρεχον τās έρρυτιδωμένας παρειάς του. Έκ τής συγκινήσεως έτρεμεν ο άτυχής γέριον καθ' άπαν το σώμα.

Ότε δε ή Ίωσηφίνα έπέραςε το μελωδήμά της, έλαβεν αυτήν εις τούς βραχιόνιας του και καλύπτων το πρόσωπόν της δια φυλιμάτων, είπε μετά λυγμών.

λυπληθείς μικράς δημοκρατίας, διακρινόμενας ένιότε απ' άλλων και διά φυλετικών έτι γνωρισμάτων και διαφορών και έχθρως ένιότε πρὸς άλλας διακειμένας, τοῦδ' ὅπερ συνετέλει νά ἐλαττωταί κατ' ἀνάγκη πᾶσα ἀμοιβαία ἐπίδρασις, ἐκεῖ πράγματι φαίνεται ὅτι πάντα εἶχον συνωμόσει κατὰ τῆς δεσποτείας, κατὰ τῆς υπάρξεως τοῦ Συρμού. Ἐν τούτοις και παρὰ τοῖς προγόναις ἡμῶν, ἂν ἐγγύτερον ἐξετασθῆ τὸ ζήτημα, βεβαιούμεθα ὅτι, αἱ νεωτερικαὶ ἔξεις, ἐν αὐτῇ τοῦ ὄνθρωπου τῇ φύσει τὴν ἀρχὴν ἔχουσαι και ἐκ τοῦ μιμητικοῦ ὁρμώμεναι, ἐξεδηλοῦντο ἐν τισι μεταβολαῖς τῶν ἱματιῶν, τῶν σκευῶν, τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν και βαθμηδὸν ἐγενικεύοντο καινοτομίαι τινές, ὁλοσχερῶς καταργουσαι τὰ πρότερον εἰθισμένα, ἵνα και αὐταί πῶσαι μετ' ὀλίγον ὅματα μεταγενεστέρων ἐπινοήσεων. Τὸ ζήτημα, ὡς βλέπει, ἔχει ἀληθῶς ἱστορικὴν ἀξίαν και θά προσπαθῶσιν ἐν ταῖς προσεχέστεραις ἐπιστολαῖς μου νά ἱκανοποιήσω τὸ εὐεξήγητον ἐνδιαφέρον Σου περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀστάσις ἐν τοῖς συρμοῖς.

Μεγάλην αἰσθησὴν ἐνεποίησεν ἐσχάτως εἰς τοὺς γυναικείους κυκλους τῆς πάλαι ποτὲ κοσμοκρατείας Ῥώμης βαρύτιμον ἔνδυμα χοροῦ, κατασκευασθὲν ἐν τινι μεγάλῳ συρμικῷ καταστήματι τοῦ Μιλάνου και ἀνήκον τῇ συζύγῳ τοῦ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν ὑπουργοῦ τῆς Ἰταλίας, κ. Μαλλιάνη. Τὸ ἔνδυμα τοῦτο, ὑπὲρ οὗ ἔδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰς 15,000 φράγκα, ἔφερον ἡ Κυρία ὑπουργοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον γενόμενον χορὸν τῆς αὐτῆς Κυριακάου. Ἐἶνε κατασκευασμένον ἐξ ἐρυθροῦ βελούδου και λευκοῦ ὄλοσχητου, ἐφ' οὗ εἶνε ἐγκατεσκευασμένοι ἀπειροπληθεῖς χρυσοὶ δακτύλιοι, ὧν ἕκαστος περιβάλλει μικρὰν δεσιίδα ἀνθέων. Τὸ ἐπίστυμα (οὐρά), ἐπίσης ἐξ ἐρυθροῦ βελούδου, ἔχει μῆκος τριῶν μέτρων και ἐπέκεινα και ἐπιστρώννυται ὑπὸ ἀπειραριθμῶν μικρῶν κωδωνοειδῶν χρυσῶν δυσάνων.

Περαιῶναι δὲ ἤδη τὰς δεκαπενθημέρους πληροφορίας μου περὶ τῶν διαφόρων χειμερινῶν συρμῶν τοῦ ἔτους τούτου, ἔχω νά προσδέσω ὀλίγα τινὲ ἀκόμη, ἀναφερόμενα εἰς εἰδὸς τι ἱματισμοῦ, καταλλήλου εἰς ἐπίσκεψιν μουσικῆς συναυλίας ἢ θεατρικῆς παραστάσεως. Ὡς ἐν τῇ παρακειμένη εἰκόνι φαίνεται, ἡ ἔνδυμασία αὕτη συνίσταται ἐκ χαριστάτου περιωμίου ἐκ μουσελίνης διαφόρων χρωμάτων, ὅπως και πάντοτε ἰδιαζόντως προτιμᾶσαι νά φέρωσιν αὐτὸ νεαρὰι κυρία. Ὁμοίως δύναται νά κατασκευασθῆ τὸ περιώμιον και ἐκ λεπτεπιλέπτου ὑφάσματος, λευκοῦ, ἀνθογαλακτώδους ἢ ἔχοντος τὸ τοῦ βερυκόκκου χρῶμα περὶ τὸ πτυχῶδες περιλαίμιον και τὰ τετραγῶνα ἄκρα διακεκοσμημένου δι' ὁμοιοχρῶν μεταξωτῶν τριχάπτων, και φέροντος κατὰ τὴν ὁσφὺν μεγάλην κρεμαμένην κοσύμβην ἐξ ἐρυθροβαφούς βελούδου. Περὶ τῶν ἑαρινῶν συρμῶν ἀκούω ὅτι διὰ χρυσοῖν και ἀργυροῖν μεταξῆς πεποικιλμένα ὑφάσματα δὲν θά τύχωσι τῶσον εὐνοικῆς ὑποδοχῆς, ὅσον τὰ ὀμκλὰ και μονόχροα, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ὁ συρμὸς τοῦ νά κατασκευάζονται αἱ ἔνδυμασία μέρος μὲν ἐξ ἑνός, μέρος δ' ἐξ ἑτέρου και ἐξ ἄλλου τρίτου και διαφόρου ὑφάσματος θά ἐξασκολουθῆσιν

ὑφιστάμενος. Οὕτω π. χ. αἱ χειρίδες θά κατασκευάζονται ἐξ ἄλλου ὑφάσματος, ὁ κορμὸς πάλιν ἐξ ἄλλου, και ἡ ἐσθῆς ἐξ ἑτέρου διαφέροντος τῶν δύο προηγουμένων τουλάχιστον κατὰ τὸ χρῶμα. Εἰς τοῦτο ἐπιτιμῶσι, φιλάτη μου, νά Σε καταστήσω προσεκτικῆν, διότι τοιουτοτρόπως Σοὶ παρέχεται εὐκολία ν' ἀνακαινίσῃς τὰ ἔνδυματά σου παρελθόντος ἔτους, και διὰ τινος μικρῆς και ἀκόπου μεταβολῆς και ἐπιδιορθώσεως νά τὰ ἐπαναφέρῃς πάλιν εἰς τὴν ἀνοιξὴν τοῦ βίου σου. Οὕτω δὲ δύνασαι ν' ἀναβάλλῃς ἐπ' ἀόριστον τὴν ἀγορὰν νέων ὑφασμάτων διὰ νῆα τοῦ συρμού ἔνδυματά, ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἐπιθυμῆις, οὕσα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δεσπότης Συρμού, νά ὑποστῆς τισιν αἰσθητικῶν δαπάναις. Οὕτω π. χ. δύνασαι ἔνδυμασίαν ἐξ ὁμαλοῦ κασμιρίου και βελούδου ἢ πεκίνου (περὶ οὗ Σοὶ ἔγραφα ἤδη πρὸ δέκα και πέντε ἡμερῶν) τοιουτοτρόπως νά διαρροθμίσις, ὥστε ἡ μὲν ἐσθῆς και ὁ κορμὸς νά γινῇ ἐκ κασμιρίου, αἱ δὲ χειρίδες ἐκ πεκίνου, ὅπερ δυνάμενον νά κατασκευασθῆ ἐκ λωρίδων ἑοῖου και βελούδου συνυφασμένου, εἶνε πάντοτε λίαν εὐκωνον, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἐξ αὐτοῦ ἔνδυμα φαίνεται κομφοπρεπέστατον.

Πρὸ δεκαπενθημερίας εἶχόν Σοὶ ἀνακοινῶσαι τὰ ἐξαγόμενα στατιστικῆς τῶν ὀφθαλμῶν, ὑπὸ χρωματικῶν ἐπικράτησιν κατατασσόμενον. Αἱ τοιαῦται ἔρευναί ἐπιδιώκονται ἐνταῦθα μετ' ἀσυνήθους σοβαρότητος, περὶ ξανθῶν δὲ και μελαγχροῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως περιεργόταται ἐκθέσεις ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς ἀνθρωπολογικῆς ἐταιρίας. Ἡ στατιστικὴ ἀπαριθμῆσις τῶν παιδιῶν ἀνὰ τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ὑπέβη ἀφορμὴ ὁμοίων ἔρευνῶν ἐν Βελγίῳ, Ἑλβετίᾳ και Αὐστρίᾳ, οὗτω δὲ προσήλθον εἰς μέσον ἀποτελέσματα, μὴ δυνάμενα πρότερον νά ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τῶν μονομερῶν ἐνταῦθα παρατηρήσεων. Ὁ περιώνυμος καθηγητῆς Βίρχωβ ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ἐξέδετο διὰ μακρῶν τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος πληροφορίας και ἄλλας ἐπισήμους ἐκθέσεις, ὧν σημειῶ δι' ἀριθμῶν τὰ ἐξαγόμενα. Ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχουσι 6,758,827 παιδιά, ἐν Βελγίῳ 608,698, ἐν Ἑλβετίᾳ 405,699 και ἐν Αὐστρίᾳ 2,304,501, ἄτινα φοιτῶσιν ἐτι εἰς τὰ σχολεῖα. Τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν παιδιῶν κατοικεῖ ἐπὶ μεγίστης εὐρωπαϊκῆς ἐκτάσεως, ἤτοι ἀπὸ τῶν ἀπῶν τῆς Βαλτικῆς μέχρι τῶν Ἀλπεων και τοῦ Ἀδρια και ἀπὸ τῶν μεσορῶν τῆς Ρωσσίας μέχρι τῶν Βοσγίων ὄρεων. Οἱ νέοι οὗτοι παράγοντες τῆς διαιωνίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατατάσσονται κατὰ τὰς ἑξῆς χρωματικὰς ὑποδιαίρεσεις. Καθαρῶς ξανθὰ παιδιά κατὰ τὸ δέρμα, τοὺς ὀφθαλμοὺς και τὴν κόμην εὐρέθησαν ἐν Γερμανίᾳ 2,149,027, ἐν Αὐστρίᾳ 456,260, ἐν Ἑλβετίᾳ 44,865 ἤτοι ἐν συνόλῳ 2,650,152 παιδιά, ἤτοι τὸ 1/4 τῶν αὐτόθι εὐρισκόμενων 9,468,557 παιδιῶν. Μελαγχροῦν εὐρον ἐν Γερμανίᾳ 949,822, ἐν Αὐστρίᾳ 534,091, ἐν Βελγίῳ 167,401, ἐν Ἑλβετίᾳ 104,410 ἤτοι ἐν συνόλῳ 1,755,724, ἤτοι τὸ 1/5 ἐπὶ 10,077,639 παιδιῶν. Κατὰ ταῦτα, πλέον ἢ τὸ ἡμισυ τῶν νέων κατοικῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀναμίτους τύπους. Οἱ καθαροὶ ὅμως τύποι ὡς πρὸς τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῶν δεκνῶσι πολλὰς διαφορὰς και ἀνωμαλίας. Παρατηρήθη δτι ἐν γένει ἐν Γερμανίᾳ ἐπικρατῶν τύπος εἶνε ὁ ξανθὸς, βαθμηδὸν περιοριζόμενος και ἐλαττούμενος ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς τὰ νότια μέρη τῆς Γερμανίας, ἐνθα οἱ μελαγχροῖται εἶνε περισσότεροι. Ἐντεῦθεν κατεδείχθη δτι ἡ θεωρία γάλλου τινὸς ἀνθρωπολόγου, δι΄αχρισθέντος ὅτι ὁ καθαρὸς γερμανικὸς τύπος εὐρίσκειται ἐν τῇ νοτίῳ Γερμανίᾳ και δτι οἱ βόρειοι Γερμανοὶ εἶνε μίγμα Φιλανδῶν και Σλαῶν, εἶνε ἐσφαλμένη. Οἱ ξανθοὶ ἐπικρατοῦσι πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Σλέσβιγ-Χόλσταϊν, Ὀλδερμβούργου, Πομερανίας, Μενκλεμβούργου, Βρουνοβίτην και Ἄνωβέρου. Κατὰ τὸν καθῆν Βίρχωβ ἐν ταῖς χώραις ταύταις συνέβησαν πολλὰ ἀναμίξεις κατὰ διαφοράς ἐποχῆς μετὰ Φλαμμινδῶν, Ὀλλανδῶν και ἄλλων μεταναστευσάντων λαῶν. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Καρολγίσιου δυναστείας εἶχε γίνῃ μεγάλη μετανάστευσις πολλῶν γερμανικῶν φύλων πρὸς ἀνατολάς, και ἔκτοτε ἤρξατο σχηματιζόμενος ὁ καθαρὸς γερμανικὸς τύπος, οἷος εἶνε σήμερον. Ὁ μελαγχροῦς τύπος τῶν νοτίων Γερμανῶν και τῶν Ἑλβετῶν προέρχεται κατὰ τὸν διόσημον τοῦ Βερολίνου ἀνθρωπολόγον ἐκ τῆς ἀναμίξεως αὐτῶν μετὰ Ῥωμαίων και Ἰλλυριῶν και τῶν λευκῶν τῶν κελτικῶν και προκελτικῶν φυλῶν, αἵτινες συναντικῆθησαν μετὰ τῶν Γερμανῶν.

Ἐπὶ τούτοις ὕψιαινε.
ΜΑΤΑΙΟΥΤΗΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ.

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ. κ. Γ. Α. Α. εἰς Ἀρμαβίη. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐγενεῖς ἐνθαρρύνσεις Σας. — κ. Ι. Γ. Τσ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ δέματα τῶν αἰτηθέντων συνοδεύει ἐπιστολή. — κ. κ. Ἀδελφοῦς Π. εἰς Καλλιπόλιν, Σ. Σ. Γ., Ι. Ε. Α. εἰς Ὀδησσόν, Ν. Κ. Α. εἰς Πικέτον, Π. Γ. εἰς Καρδίτσαν, Τ. Α. εἰς Θεσσαλονικίην. Ἐνεγράφηται, ἀποστολῆ προηγήθη, Σὰς εὐχαριστοῦμεν. — κ. κ. Σ. Μ. και υἱὸς εἰς Σέρρας, Ε. Γ. Μ. εἰς Ἀρδανέλια, Γ. Κ. εἰς Δεδαγίας. Πάντας ἐνεγράφηταιν και ἐπράξαμεν κατὰ τὰς ὁδηγίας ὑμῶν. — κ. κ. Μ. Ο. εἰς Ἀγγίλιον, Δ. Ζ. εἰς Βελισσά, Κ. Η. εἰς Σόφιαν. Ἐνεγράφηταιν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς δι' ὅσα γράφετε. — κ. κ. Δο. Ν. Ν. εἰς Κραϊόβαν, Τ. Γ. Κ. εἰς Ἰωάννινα, Α. Α. Π. διὰ Ν. Α. Π. εἰς Σμύρνην. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. — Γ. Τσ. εἰς Πάτρας. Συμπληροῦτε τ' ἀποσταλέντα ἀναγινώσκοντες και συμμορφούμενοι πρὸς τοὺς ὅρους, τοὺς σημειωμένους ἐν τῇ προμεμωμένῳ ἐλάστου φύλλῳ. — κ. Α. Π. εἰς Βουκουρεστῶν. Ἐλήφθη σημειώσις τῶν παραπεσόντων, ἀνθ' ὧν ἐστάλησαν ἄλλα. Ἐρευνησατε ἐν τούτοις και ὑμεῖς. — κ. Γ. Γ. εἰς Σμύρνην. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς πληροφορίας ὑμῶν. — κ. κ. Α. Δ. Σ. εἰς Βάρναν, Α. Γ. Κ. εἰς Καβάλλαν, Δευδ. Ἑλλήν. Ἀναγνωστ. εἰς Κέρκυραν. Τὰ αἰτηθέντα ἐστάλησαν, εὐχαριστοῦμεν. — κ. Σ. Ζ. εἰς Κέρκυραν. Ἀντίτυπα ἐστάλησαν, ἀναμένον ἀποτελέσματα. — κ. κ. Ι. Μ. Η. και Ι. Β. εἰς Κωνσπολιν. Νά μὴ βιάζεσθε. — κ. Α. Ι. Σ. εἰς Ἀθήνας. Ἰπομονή. — κ. Α. Ζ. εἰς Μυτιλήνην. Ἀναμένον ἀπαντήσεις. — κ. Α. Το. εἰς Λάρνακα. Δὲν ἀπνηθήσατε. — κ. Χ. Θ. Φ. εἰς Κωνσπολιν. Εἰς Καβάλλαν, Βῶλον, Σηλυβρίαν, Ἀδριανούπολιν και Σέρρας τὰ φύλλα στέλλονται τακτικῶς κατὰ τὰς παρ' ὑμῶν δοθ. ὁδηγίας. — κ. Χ. Σ. Ἀδριανούπολιν. Εὐχαριστοῦμεν. Διὰ τᾶλλα δύνασθε.